

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónap ..... 2 korona.

NYELVEN:

Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónap ..... 2 k. 40 f.

HÍRDETÉSEK:

6-hasábos betűt sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSEG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 132

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1914.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szombat, augusztus 1.

Elrendelték az általános mozgósítást.

Az aradi katonai állomásparancsnokság a délután hat óra előtt hozzá érkezett távirati utasítás alapján a következőket közli:

Ő cs. és kir. apostoli Felségének a hadsereg, a hadi tengerészet és mindkét honvédségnek általános mozgósítását, valamint a népfölkelők berendelését és behívását legkegyelmesebben elrendelni méltóztatott. A részletes utasítások a nyilvánosan ki-függesztett hirdetésekben vehetők ki.

Mai számunk főbb közleményei:

Oroszország mozgósított.

Kinek kell még bevonulni?

Német haderő az orosz ellen.

A királygyilkosok dinasztija.

Beomlott a Lánchíd.

Két vadászkatona hőstette.

A durazzói követségi titkár Aradon.

Szerb foglyok szállítása.

Az energikus hadnagy.

Az élelmiszerek drágasága.

Világháború veszélye.

A harminchármasok esküje.

Nincs esemény a harctéren.

Kettős leszámolás.

Arad, július 31.

Feltartóztathatlanul követik egymást a nagy események. Az eddig mozgósított hadtestek mellé fegyverbe áll a monarchia egész hadi ereje. Őfelsége elrendelte az egész hadseregnek, a honvédségnek, a flottának és a népfölkelésnek általános mozgósítását. Néhány nap múlva támadásra és védelemre készen áll Ausztria-Magyarország minden harcra képes embere.

Ugyanekkor érkezik a híre annak, hogy Oroszország is megkezdte a mozgósítást és Németország is hadi készenlétbe állott. Az orosz birodalom nem hajlandó lemondani Szerbia fölött való protektorátusáról és kihuzta a fegyvert, amelynek megcsillanása világháborút jelent, de nyomában talpra áll a szövetségi és köteleesség teljesítésére hadseregével és tengeri haderejével Németország is.

Még nem tudni, hogy ez a rettentő aranyu fegyverkezés összecsapást is jelent. De a valószínűség egyre közelebb jár hozzá. Szerbia kérdése azzá nőtt, a minek ígérkezett: a nagy leszámolás kérdésévé. Évek, évtizedek alatt érő ellentétek, a hamu alól kipattanó gyűlölködés parazsai most hatalmas lángot vetettek, amely beborítani készül egész Európát. A fegyvereknek kell eldönteni, hogy melyiknek szava, melyiknek hatalma döntő: az orosz birodalomé, vagy a monarchia és Németország szövetségé?

A mikor Szerbia kérdőre vonására az első lépések megtörténtek, a döntő tényezők az események ily alakulására készültek, azokat szinte előre tudták. Számot vetve ezzel az eshetőséggel, számot vetettek azzal az erővel is, amelyet az orosz fegyverekkel össze kell mérni és e higgadt, biztos számvetés után öntudatosan léptek a cselekvés útjára.

Az általános mozgósítás tehát csak növelheti a monarchia önbizalmát, lel-

kesedését. A jövő békéjének érdekében két ellenséggel kell végeznünk. Jobb, ha ez egyszerre történik meg. Ha Oroszország ma belenyugodott volna Szerbia megalázásába, a mi reá nézve egyet jelentett volna balkáni szerepének elvesztésével, szívében bizonyára tovább táplálta volna ellenünk és Németország ellen a haragot, a gyűlölséget és leste volna az alkalmat, a mikor azt kitöltve, ellenünk törhet és Németországgal szembeállhat. Hogy most Oroszországra nézve nem a legkedvezőbb az alkalom, mutatják a cár birodalmának belső ziláltsága, fegyverkezésének befejezetlen volta, elintézetlen külpolitikai problémái. Németország azonban teljesen harcra kész, gazdaságilag erős és ugyanezt mondhatjuk magunkról is. Ha itt van a harcok ideje: döntsön az teljesen és hosszú időkre a jövőndő fölött.

Az események jelentőségének ilyen fölismérése és tiszta látása kell, hogy a hadüzeneteket és az önbizalmunkat megedzze és fokozza. A harc nehezebb, hosszabb lehet, de mi minden tekintetben ép úgy fölkészültünk arra, mint a Szerb hadjáratra. Németország hadereje, amelyben a hatalmas szárazföldi sereget a világ legelső flottája egészíti ki, félelmetesen néz farkasszemet az ellenünk sorakozó orosz hadtestekre, s mihelyt ez a támadást megkezdí, egész fölényével rája fog sujtani.

És mialatt az új mozgósítás a lelkes, hazájukat védő csapatok óriás kolosszusát állítja szembe a kancsukán nevelt orosz katonákkal, benn az országban nincs ok a kishitúségre, a rémületre. A mi gazdasági életünkben, berendezkedésünkben meg van az ellentálló erő a hosszabb háború esetére is, és ezt az ellentálló erőt, a nehéz viszonyokkal megküzdő szívós-

ságot fokozni fogja az, hogy a most eldöntésre kerülő világhatalmi kérdések után az új béke az új, hosszú időre nyúló föllendülésnek és termékeny munkának szerzi meg az alapjait. A nemzetek fölött ítélő Isten legyen segítségünkre abban, hogy ez reánk mielőbb elkövetkezzék!

A százesztendő

honvédalezredes.

(Nem kér ünneplést a háború idején.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Kolozsvár, július 31.

Petőfi halála napján, ma július 31-én lépett élete 101. évébe Horváth Ignác Kolozsvárt élő 48-as huszáralezredes. Székelyföldön s az ország különböző részein hónapok óta készülnek tisztelői és barátai, hogy méltóképen ünnepeljék meg a még jó erőben levő negyvennyolcas hős születése napját, emlékére, a daliás idők hős költeménybe illő nagy tetteinek. Am az ünnepelt öreg katona, az ország nehéz helyzetére tekintettel, minden ünnepeltetés elől kitért és a nyilvánosság elé fordulva a következő sorokban kérte, hogy az ünneplés maradjon.

— Születésem napja 101. évfordulója alkalmából a nemzet hű fia körében testületek készülnek hónapok óta, mint nekem bejelentették, hogy nálam július 31-én testületileg megjelenve, örömkönnel kifejezést adjanak. Amde mivel nemzetünket váratlanul egy végtelenül szomorú, a világtörténelemben páriát ritkító tragédia érte, a haza minden hű fiára most olyan kötelesség hárul, mellyel jelét kell adja az ezer éves magyar nemzet veleszületett lovagiasságának, hősiességének, önfeláldozó hazaszeretetének s annak a példátlan erkölcsi erőnek, mely e nemzetet ezer éven át Európa védbástyájává avatta.

Személyemmel kapcsolatosan tegyen tehát most félre mindenki, az ünneplésre nézve, minden gondolatot. Fordítsátok hű fia a hazának minden erőit most, ha kell, életetek árán is, a haza sorsára. Hadd lássam a magyar nemzet fejét felemelve, mert annak utánna én is megnyugvással hajthatom a magam fe-

jét esendesen örök pihenőre. Kolozsvár, 1914. jul. 26. 101 éves Kovachich Horváth Ignác.

A kolozsvári öreg honvédek is tiszteletben tartják 101 éves bajtársuk óhaját és csupán a legszűkebb családi jellegűvé teszik megünneplését.

Az évforduló napján megjelennek Esterházy Miguel gróf, a 90. évét betöltött huszár százados vezetésével a Mátyás huszárok parancsnoka előtt, hogy még tartós egészséget kívánjanak a nagy idők emlékeivel gazdag vitéz katonának.

Az aradi Vörös-Kereszt felkészült a háborúra.

(Jelentkeznek az önkéntes ápolónők. — Üdülőhelyek Aradon.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, július 31.

Megírta már az Aradi Közlöny, hogy milyen nagy számban jelentkeztek Aradról és a vidékről is asszonyok, leányok, hogy mint a Vörös Kereszt Egyesület önkéntes ápolónői kivegyék részüket abból az áldozatkész és nehéz munkából, amely a harctéren megsebesültek ápolásával, gondozásával jár. Zimmermann Károly dr. igazgató-főorvos vezetése mellett a jelentkezettek négy hetes ápolónői kurzust végeznek a kórházban s ma délelőtt volt a tanfolyam első órája, amely előtt Zimmermann dr. rámutatott arra, hogy nagy lelkesedés, kitartás és szívósság szükséges az ápolónői munkához, aki ezt nem érzi magában, inkább forduljon vissza az ut elején. A kurzuson résztvevők délelőtt a betegek kötözésénél, ápolásánál gyakorlati oktatást fognak nyerni, délutánoként pedig elméleti előadások lesznek. Ma különben még mindig történtek jelentkezések, a városháza tisztviselői hivatalában, ahol Leviecky Dezső írja fel a jelentkezők neveit, a következő hölgyek jelentek meg:

Özv. Szentpály Kálmánné, Leitner Margit, Begov Teréz, Wohlfart Giza, özv. Kellner Gusztávné, Lakatos Tóth Lajosné, Kemmüller Imréné, Jakab Erzsé, Vampán Juliska, Novák Julia, Csészák Jánosné, Kovács Éva, Ringurár Vincéné, Herceg Róza, Ungureán Györgyné,

Tóth Mariska, Erdélyi Karolin, Gyurkovits Regina.

A Vörös Kereszt Egyesület aradi fiókjának gazdasági bizottsága ma délelőtt Tisch Mór dr. főorvos elnöksége alatt ülést tartott, amelyen elhatározták, hogy a pályaudvaron üdítőállomást állítanak fel. Az „üdítő“ vagy „betegnyugvó“ állomás augusztus negyedikén már teljesen felszerelve megkezdte működését. Itt az átutazó betegeket részesítik támogatásban, gyors orvosi segélyben, ha valakit hirtelen rosszul fog el a pályaudvaron, itt ellátják üdítőszerekkel, egyúttal a csapatkórházba is továbbítanak innen betegeket. Az üdítőállomáson állandó orvosi inspekció lesz s az állomás vezetését Bácskai Béla dr. vállalta magára. A Vörös Kereszt egyesület vezetősége felhívja a közönséget, hogy az állomás céljaira csokoládét, pörkölt kávé, teát, cukrot, kekszet adományozzon. Az adományokat Hermann Gyuláné címére (Andrássy-tér 14. első emelet) lehet küldeni.

Arad város társadalma, amely mindenképpen kimutaja, mennyire lelkesedik a háborúért s milyen jó szívvvel gondoskodik a hadbavonulatról és itthon maradottakról egyaránt, ma újabb nemes akciót indított. Előkelő uriaszonyok jelentették be a Vörös Kereszt Egyesület vezetőségének, hogy lakásuk egy részét rendelkezésére bocsátják, hogy a harctéren megsebesülteket itt lehessen elhelyezni. Gróf Bréda Viktorné két szobát öt ágygal, báró Bohus Lajosné két szobát hat ágygal, Fenyves Károlyné hat szobát ágyak nélkül, Niedermayer Ferencné három szobát teljes felszereléssel ajánlott fel az egyesületnek s valószínű, hogy példájukat követni fogja mindenki, aki felesleges szobákkal rendelkezik.

A nyári idény alkalmával.

elköltözés, lakásváltoztatás esetén tisztelettel kérjük előfizetőinket, hogy lakcímüket — a legutolsó tartozkodási hely megjelölése mellett — a kiadóhivatallal a lap pontos szétküldése szempontjából idejekorán közöljék. Külföldre való költözés esetén a portókülömbözet szíves megtérítését kérjük.

A hadifoglyok.

(A hágai békekonferencia megállapodásai a hadviselésről.)

(A hadviselő felek.) A második hágai békekonferencia a következőkben állapította meg a hadviselő fogalmát:

I. A háború törvényei, jogai és kötelességei nemcsak a hadseregre érvényesek, hanem a népfölkelésre és az önkéntes csapatokra is akkor, ha a következő feltételeket egyesítik magukban: 1. Ha az élükön áll valaki, aki az alárendeltjeiért felelős. 2. Ha bizonyos megjelölést, a távolból is felismerhető jelzést viselnek. 3. Ha a fegyvert láthatóan viselik. 4. Ha viselkedésük közben a háború törvényeit és szokásait szem előtt tartják.

Azokban az országokban, ahol a népfölkelés és az önkéntes csapat alkotja magát a hadsereget, vagy legalább is egy részét annak, a népfölkelés és az önkéntes csapat is benne foglalatik a „hadsereg“ megjelölésbe.

II. A hadviselő felek fegyveres ereje hadakozó és nem hadakozó részből áll. Elfogatás esetén mind a kettő egyformán követelhetik, hogy úgy bánjanak velük, mint hadifoglyokkal.

(A hadifoglyokról.) Ugyanez a második hágai békekonferencia a hadifoglyokról a következő határozatokat hozta:

Akik hadifogságba jutnak, az ellenséges kormány rendelkezése alá kerülnek, nem pedig azoknak az ellenséges katonáknak, vagy csapatoknak rendelkezése alá, amelyek őket foglyul ejtették. A hadifoglyok emberséges bánásmódban részesítendők. Pénzüket és egyéb értékeiket nem szabad elvenni, csak fegyverüket, lovukat és azokat az irásokat, amelyek katonai tartalmúak. A hadifoglyok városokban, várakban, táborokban, vagy más helyeken együttesen tarthatók azzal a kötelességgel, hogy meghatározott vonalon túl nem távozhattak és csak akkor zárhatók el, ha föltétlenül szükséges biztonsági okok követelik. Az állam a hadifoglyokat, a tiszték kivételével, katonai rangfokozatuknak megfelelő és képességeikhez mért munkákra kötelezheti, ezek a munkáltatások azonban nem szolgálhatnak hadicélokra és nem lehetnek túlságosan fárasztók. Esetről-esetre megengedhető, hogy hadifoglyok közintézmények, vagy magánosok számára pénzért munkát vállalhassanak. Az ellenséges állam is tartozik megfizetni a hadifoglyok munkáját olyan összeggel, illetőleg bérrel, amennyit a saját honbeli munkásnak fizetne. Az a pénz, amit a hadifoglyok munkájukkal keresnek, arra szolgálhat, hogy helyzetüket javítsák, a fennmaradó összeg pedig, amelyből le-

vonandó az ellátás költsége, az övék és szabadságuk alkalmával nekik kiszolgáltatandó. Az a kormány, amelynek hatalmába kerültek, tartozik a hadifoglyok ellátásáról gondoskodni. Ez az ellátás olyan legyen, amint az ellenséges állam a saját hasonló rangú és rendű honbelijének juttat. A hadifoglyok az ellenséges állam törvényeinek, szabályainak és közrendleteinek alá vannak vetve.

Megszökött hadifoglyok, akik ismét fogságba kerülnek, fegyelmi büntetések alá esnek, de csak akkor, ha még nem jutottak vissza saját hadseregük csapatai közé, mert ha igen és így jutottak újabb hadifogságba, szökésükért nem büntethetők.

A hadifoglyot tartozik igazi nevét és katonai rangfokozatát bemondani. Ha megtevészi e részben az ellenséges államot, minden kedvezés megvonható tőle. Ha saját hazájának törvényei és szokásai megengedik, a hadifogly becsületszavát adhatja, hogy nem fog tovább harcolni és ez esetben az ellenséges állam szabadon bocsáthatja, viszont a saját kormánya és hadvezetősége nemcsak nem követelhet, de nem is fogadhat el semminemű hadiszolgáltatást az olyan hadifoglytól, akit becsületszóra engedtek szabadon. (Az osztrák-magyar közös hadsereg és az osztrák és a magyar honvédség hadiszabályai szerint az ellenség hatalmába jutott hadifogly becsületszóval nem válthatja meg a hadifogságot.) A hadifogly

Beomlott az épülő Lánchid.

(Veszedelemet okozó csónakház. — Szerencsétlenség a Dunán.)

Távirati tudósítás.

Budapest, július 31.

Ma az a hihetetlennek hangzó hír terjedt el a városban, hogy a lánchidat felrobbantották. Az emberek megdöbbenve tárgyalták a rettenetesnek látszó eseményt, sokan már pontos számadatokat is tudtak, hány ember esett áldozatul a borzalmas katasztrófának, mások ijedten kérdezték, mi lesz velünk, ha a szerb bombavető már Budapesten is sikerrel tudnak operálni. Fantasztikus kombinációk kerültek szárnyra, s az emberek javarésze hajlandó volt elhinni, — amit különben egy ujság plakátjai is hirdettek — hogy a lánchidat, a legmonumentálisabb alkotások egyikét, alávaló emberek gonosz merénylete pusztította el. Az *Aradi Közlönynek* kávéházakban, üzletekben kiragasztott közlései, amelyek a való tényállást közölték, tudták csak megnyugtani a közönséget, s ezekből kiderült, hogy nem merénylet-ről, hanem véletlen szerencsétlenségről van szó, a szerencsétlenség azonban jóval kisebb méretű volt, mint a róla elterjedt hírek.

Mikor a múlt héten hatalmas orkán pusztított a fővárosban, az irtózatossá erejű szélvész megrongálta az „Előre” nevű csónakázó egyetnek a Margitsziget baloldalán álló nagy fa-épületét is. Ez az épület ma éjjel fél két óra körül elszabadult a helyéről és lefelé uszott a Dunán. Mikor a Lánchidhoz érkezett a nagy faalkotmány, beleütközött a hid cölöpzetébe és azt meglazította.

A hidnak a budai hidfőtől az első hidlábáig terjedő része erre óriási robajjal leszakadt.

A faház ezután tovább uszott és magával vitte már a hidépítkezésnél álló pilótaverőgépet tartó hajót, azonkívül a budai oldalon a hidfő közelében álló két propellerállomást, egy propellert, négy állványzatot tartó pontont és a Haynald Lajos nevű vontató gőzöst. A propellert és a propellerállomásokat két másik, segítségre érkező propeller fenntartotta és a partra

vontatta. Az állványzatot tartó pontonok közül kettő az Erzsébet-hidban fennakadt, ezeket a „Cserhát” gőzossal pionirkatonák a partra vontatták. A ponton másik két része, valamint a pilótaverő gépet tartó hajó az összekötő vasuti hidon valamivel túl elsüllyedt, míg a Haynald Lajos nevű hajó gőzt fejlesztve visszatért állomáshelyére.

A szerencsétlenségről a hid mellett posztoló rendőr telefonon jelentést tett a főkapitányságnak, mire nyomban megjelent a helyszínen Orz György rendőrkapitány és Rezsny Aurél rendőrfogalmazó, akik a térparancsnokságot és a hidászesapatot is értesítették a katasztrófáról és azonnal elzárták a hid környékét. Gregor százados parancsnoksága alatt a hír vétele után nyomban hidászesapat jelent meg. A katonák a Cserhát nevű vontatógőzre ültek, és a hidbeomlás által elsodort propellerállomások, a pontonállványok, valamint az elsüllyedt pilótaverőgépet tartó hajó megmentésére indultak.

A szerencsétlenségnek, amelynek színhe-lyét ma egész nap természetesen óriási nézőközönség kereste fel, egyetlen emberélet se esett áldozatul.

Oroszországot sakkban tartják.

— Erősebb a hármasszövetség, mint az entant. —

Fővárosi tudósítónktól.

Budapest, július 31.

Külföldi képviselőnk, valamint legfőbb hadvezetőségünk a hadi állapot provokálásával kapcsolatban föltétlenül számoltak a monarchia ellenfeleinek és különösen Oroszországnak az erejével s így a mi katonai kontingensünk latbavetésével már eleve tisztában voltak a föltétlenül elkövetkezendő eredménnyel is. Minthogy a laikus közönség előtt különösen Oroszország az a mumus, mely a lelkeket bizonyos aggodalommal tölti el, épen a közönség megnyugtatója végett megfelelőnek találjuk, ha a következőkben Oroszország haderejéről adunk hiteles leírást.

Ez az állam, mely egy tagban a földkerekség legnagyobb területű országa,

mindössze harminchét hadtesttel rendelkezik,

holott az osztrák-magyar monarchia területével és lakosságával arányban az orosz birodalomnak legalább is tízszer annyi katonai kerületre kellene felosztva lenni. Már most ebből a harminchét hadtestből hét ázsiai Oroszország területére esik, három a Kaukázusra, melyeket az említett vidékekről az orosz uralom kockázatát nélkül kivonni nem lehet. Maradna aztán

az orosz hadvezetőség rendelkezésére huszonhét hadtest, ezekből azonban le kell vonni a moszkvai és szentpétervári hadtesteket, melyekre különösen háboru idején van föltétlen szükség az említett kerületekben a rend fentartása végett,

hiszen ezek a vidékek állandó forrongásban vannak és egy háborus állapot csak a forradalmárok malmára hajtáná a vizet. Finnország sakkban tartására szintén legalább is egy hadtestre van szükség, hogy ne is említsük Orosz-Lengyelországot, mely csak az első kedvező pillanatra vár, hogy a cári, zsarnokságtól szabaduljon, s mely az orosz haderőnek minden körülmények között vagy három hadtestét köti le. Az esetben tehát, ha egy nagyobb mérvű bonyodalom esetén a kis oroszok és Besszarabia, szóval egész Dél-oroszország nyugton maradna,

huszonegy hadtestből áll az a haderő, melyet az orosz hadvezetőség számításba vehet.

Ez ugyan szintén igen tekintélyes számnak látszik, hiszen az osztrák-magyar monarchia összesen tizenhat hadtesttel rendelkezik, az alábbiakból azonban minden kétségen kívül áll az oroszok inferioritása. Eltekintve attól, hogy az orosz mozgósítás többszörösen hosszabb időt vesz igénybe, mint a mi mozgósításunk, — hogy a németországi mozgósítás gyorsaságáról ne is beszéljünk, — eltekintve attól, hogy a monarchiának Szerbiával szemben legfőbb négy hadtestre van szüksége,

Németország a maga huszonöt hadtestéből legalább is tizenötöt fordíthat az orosz ellen való támadó hadjáratra.

a megmaradó tíz német hadtest egy Franciaország ellen való védelmi hadjáratra Olaszország akciójába lépése mellett teljesen elégséges, mely a mi megmaradó tizenkét hadtestünkkel jóval felülmúlja az orosz haderőt.

Marad tehát ismételtén circulus vitiosus-ként Románia. Románia semlegességéről, a bécsi román követ hivatalosan nyilatkozott: hogy „Románia a fennforgó konfliktusban a monarchiával szemben barátságos semlegességet fog tanúsítani.”

nem kényszeríthető arra, hogy becsületszóval megváltsa szabadulását, de az ellenséges állam sem tartozik elfogadni a hadifogoly följánlott becsületszavát, mert az ilyen szabadonbocsátás jog, de nem kötelesség. Az a hadifogoly, akit az ellenséges állam becsületszóval szabadon engedett, ellenben mégis fegyvert fogott és ismét harcolt hadviselő ellensége vagy annak szövetségese ellen és közben ismét hadifogságba jut, elveszti azt a kedvezést, hogy mint hadifogollyal bánjanak vele és hadi törvényszék elé állítható.

Olyan polgáremberek, akik a hadsereget a harctérre követik, de szorosan véve nem tartoznak a hadviselő sereghez: *haditudósítók és más hírlapírók, markotányosok, hadseregszállítók ésatöbbi* — ha az ellenség kezébe kerülnek és az szükségesnek látja fogságban tartásukat, joggal kérhetik azt, hogy *ugy bánjanak velük, mint hadifoglyokkal szokás*, de csak akkor, ha a saját államuk katonai hatóságának írásával bizonyíthatják ebbeli mivoltukat.

Az ellenségeskedések kitörése után a hadviselő államokban, de azokban is, amelyeknek területén hadifoglyokat vesznek fel, tudakozódó irodát kell létesíteni. Ezek az irodák tartoznak minden hadifoglyról jegyzőkönyvet vezetni; ebben feltüntetendő a hadifogoly neve, kora, hazája, illetőségi helye, a katonai rangfokozata, fogságba jutásának napja és minden körülménye, megsebesülése, gyógyításának módja,

vagy halálának ideje. Békekötés után ezek a följegyzések kiszolgáltatandók a hadifogoly kormányának.

Ezek az irodák gyűjtik az elhunyt hadifoglyok értéktárgyait, leveleiket, de a csatatéren talált pénzt, értékeket is, amelyeket a háboru lezajlása után kiszolgáltatnak a jogosítottaknak. Az irodák kötelessége, hogy támogassák azokat a jótékony intézményeket nehéz munkájukban, amelyek arra a célra alakultak, hogy a hadifoglyok helyzetén megengedett határok közt könnyítsenek. Ezek az irodák közvetítik a hadifoglyok levelezését családjaikkal, de a katonai hatóság ellenőrzése mellett és az irodák közvetítése mellett menő levelet minden állam postája bélyegmentesen szállítja. Jótékony adományok, amelynek bárholnan is a hadifoglyok részére érkeznek, vámentesek.

Hadifogságba jutott tisztak az ellenséges állam kormányától ugyanolyan összegű zsoldot, illetőleg fizetést kapnak, mint aminőt az ellenséges állam a saját tisztjeinek rangfokozatuk szerint fizet. Ezt az összeget békekötés után az illető hadviselő állam kormánya tartozik megtéríteni az ellenséges állam kormányának. A hadifoglyok szabadon gyakorolhatják vallásukat. A hadifoglyok végrendeletei az ellenséges állam részéről épen olyan tiszteletben tartandók és végső akarataik épen oly szent, mint az ellenséges honpolgárainak végső rendelkezései.

Békekötés után a hadviselő felek tartoz-

nak *hadifoglyaikat kicserélni és azokat a leg-rövidebb idő alatt visszaengedni hazájukba.*

(Kit tekintenek kémnek?) Ugyanennek a hágai békekonzferenciának a megállapodásai a következőképen szabályozzák

a háboru idején elfogott kémek.

dolgot, a háboru idején elfogott kémekkel való bánásmódot:

Kémnek nyilvánítja az egyezmény azt, aki titokban, vagy hamis ürügy alatt az egyik hadviselő fél működési-területéről híreket küld vagy híreket küldeni megkísérel azzal a szándékkal, hogy azt az ellenséggel közölje.

Énnélfogva azokat az egyenruhás katonai személyeket, akik az ellenséges sereg működési területére behatoltak, hogy híreket szerezzenek, nem tekintik kémnek. Hasonlóképen nem kémek azok a katonák, vagy nem katonák, akik a kapott megbízás értelmében közléseket küldenek nyíltan a saját seregüknek, vagy az ellenséges seregnek. Ezek közé tartoznak azok, akiket légújában küldenek ki híreket vinni, vagy a hadsereg egyes részei között az összeköttetést fentartani.

A tettenért kémeket *előzetes ítélkezési eljárás nélkül nem szabad megbüntetni.* Az a kém, aki hadseregéhez, amely kiküldte, visszatért, de akit az ellenség később fogságba ejt, mint hadifogoly kezelendő és előbb elkövetett kémkedésért nem vonható felelősségre.

Fegyverben áll a monarchia hadserege.

(A király elrendelte az általános mozgósítást. — Valamennyi hadtest hadilábon.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, július 31.

Napok óta tulfeszült várakozással nézett az ország a bekövetkezendő események elé. A monarchia fele haderejével már fölkészült a háborúra, amely a királygyilkosok országának megfélemezésére indul, de mindenki érezte, hogy itt még el kell dönteni előbb valaminak, meg kell tudnunk, hogy a harc, amelynek első lövései már eldőrdültek, csak a büntetésre összeroppantásra megérett balkáni tüzfészek ellen irányul-e, szabad kezünk van-e ahhoz, hogy az összeesküvőket, komitácákat, gyilkosokat tényszerű Szerbiával elbánjunk, vagy le kell számolni a lappangó rémmel, előmerészkedik évtizedes bujtogató szerepéből a nyílt cselekvés terére Európa békéjének titkos bontogatója: Oroszország és a harminchat éve békében élő monarchia háborúja egyúttal az orosz ellen kovácsolt gyűrű első szeme is. Ma elkövetkezett a döntés, és ez a döntés az, hogy

végeznünk kell minden ellenségünkkel, fegyverbe kell szállnunk egész erőnkkel,

magunk mellett tudva minden szövetséges barátunkat, ellenünk minden ellenséget, titkosat és nyílat.

Ezt a döntést, ezt a teljes készenlétre szóló parancsot hordta szét ma a táviró az ország minden részébe. Aradra délután érkezett meg a híre, hogy

a király elrendelte az általános mozgósítást.

Hat órákor már az Aradi Közlöny frissen nyomott rendkívüli kiadásai hirdették mindenhol az aradi utcákon az aradi katonai állomásparancsnokság híradását a mozgósításról. Ekkor már Dálnoki-Nagy Lajos alispánhoz megérkezett a mozgósítási rendelet és pár perccel hat óra után Varjassy Lajos polgármesternek is kézbesítették az erről szóló sürgős táviratot. A katonai ügyosztályban előről kezdődött az a lázas, izgalmas munka, amelynek vasárnap délelőtt lehettek tanúi az oda betekintők. Fél hét után pedig megjelentek az utcákon az általános mozgósítást hirdető fehér plakátok, amelyek ezeket tartalmazták:

Ő császári és apostoli királyi felsége a közös hadseregnek, haditengerészetnek, mindkét honvédségnek és a bosnyák-hercegovinai csapatoknak

általános mozgósítását

legkegyelmesebben elrendelni méltóztatott.

Ennek folytán és a kiadott egyéb legfelsőbb parancsok végrehajtásául elrendeltetik: I. A nem-tényleges állományú egyének bevonulása. Valamennyi nem-tényleges állományú egyén e hirdetésménynek tartózkodási községében való közhírré tétele után legkésőbb 24 óra alatt elindulni és a legrövidebb úton bevonulni köteles. A légénység a katonai vagy honvéd igazolványi könyvbe bevezetett felszerelési állomásra, a havidíjasok és az ajánlati lappal ellátott légénység ajánlati lapjaik szerint vonulnak be. II. A folyó évben besorozott, de még állományba nem vett újoncok és póttartalékosoknak állománybavétele és bevonulása. A folyó évben besorozott, de még állományba nem vett újoncok és póttartalékosok az első mozgósítási napon valamennyien állományba vétetnek. Ezen újoncok és póttartalékosok közül azok, akik Galiciában, Bukovinában és Dalmáciában, továbbá Bereg-, Máramaros-, Szabolcs-, Ugocsa-, Ung- és Zemplén vármegyékben tartózkodnak, vagy ugyanott illetékesek (honilletékesek), e hirdetésménynek tartózkodási községükben való közhírré tétele után legkésőbb 24 óra alatt el-

indulni és a legrövidebb úton tartózkodási helyük hadkiegészítő kerületi parancsnokságához bevonulni tartoznak. Azok, akik tudják, hogy a honvédséghez tartoznak, a honvéd kiegészítő parancsnokságához vonulnak be. A többiek a behívást bevétni tartoznak.

III. Valamennyi behívott számára. 1. A külföldön tartózkodók behívásukról közvetítő személyeik által azonnal értesítendő. 2. A bevonulók a vasutakat és gőzhajókat igazolványi okmányaik (katonai- vagy honvéd igazolványi könyv stb.) előmutatása mellett szabadon használhatják. Azon bevonulók, kiknek ezen okmányuk nincs meg és bevonulásuk alkalmával a vasutat vagy gőzhajót kell, hogy igénybe vegyék, elindulásuk előtt a községi előjárásnál jelentkezni tartoznak, amelynek szabad utazásra jogosító igazoló-jeggyel láttatnak el.

IV. A vállalkozóknál levő közös hadseregbeli és honvéd szolgálati lovak beállítására. A vállalkozóknál levő közös hadseregbeli és honvéd lovak e hirdetésmény közhírré tétele után 24 óra alatt minden további figyelmeztetés bevétele nélkül azon állomásra indítandók utba, ahonnan a lovak kiadattak.

Ezen parancsok iránt tanúsított engedetlenség a fenálló törvények értelmében szigorúan büntetettetik.

A népfelkelés felhívásáról és behívásáról külön vörös színű hirdetésmény jelent meg, amelynek szövege abban tér el a részbeni mozgósítással kapcsolatos népfelkelési behívástól, hogy 42 éves korig minden népfelkelőre vonatkozik és nem csupán a VII. hadtesthez tartozókra. Azonkívül Aradon, illetve tartózkodási helyükön kell bevonulni az osztrák népfelkelőknek is.

Kiknek szól Aradon az általános mozgósítási parancs?

A mozgósítási hirdetésmény, amelyet este fél hét órákor az Aradi Közlöny kiadóhivatala elé ragasztottunk ki elsőnek és fél óra múlva már a hirdető oszlopokról is olvashatta a közönség, az első pillanatokban természetesen ismét sok felesleges izgalmat szült és félreértésre adott okot. Csakhamar megindult az izgatott érdekeltek rohanása a városházára, a katonai ügyosztályba, amely a sürgönyileg érkezett mozgósítási parancs vétele után nyomban ismét egész apparátusával működésbe lépett Nagy Ottokár tb. tanácsnok vezetésével. Megjelent ott Varjassy Lajos polgármester és Angel István dr főjegyző, akik minden jelentkezőnek megadták a szükséges felvilágosítást.

Tudni kell, hogy az általános mozgósítási parancs nem sokban változtatta meg a helyzetet Aradon. Általános mozgósítás első sorban területi kifejezés, amely azt jelenti, hogy valamennyi katonai csapatot hadilétszámba emelnek. Minthogy Aradon a részleges mozgósítás alkalmával ez már megtörtént ebben az irányban új dolog nem történt a ma kihirdetett parancsossal. Annak intézkedései tehát jó részt azokat érintik, akik egy, vagy más okból nem tartoznak a már mozgósított VII. hadtest kötelékében álló katonai intézményekhez. Ezek azonnal bevonulnak illetékes csapatjukhoz, mert most már az is mozgósítva van.

Az általános mozgósítás által tehát nincsenek érintve a nem tényleges állományú egyének, tehát a közös hadsereg és honvédség tartalékosai és póttartalékosai, mert ezek már bevonultak katonai szolgálatra.

Ellenben érinti

a folyó évben besorozott, de még be nem hívott újoncokat és póttartalékosokat.

A néhány hét előtt befejezett sorozásokon a bevált újoncok és póttartalékosok, miután az esküt letették, ugynevezett *Widungscheint*, illetve ha honvédekhez sorozták be Ajánlati lapot kaptak. Ezen az áll, hogy ők október elsején kötelesek bevonulni. Az azonban még nincs rajta, hogy mely csapatokhoz, vagy például ha egy éves önkéntesek és a csapatot is meg van nevezve, de ez utólagosan meg is változtatható. Szóval azok az egyének, akik 21 évesek, bevannak sorozva, de még ez ideig nincsenek állományba véve, nincsenek beírva valamely csapatba, vagy katonai intézet *Grundbuchsblattjába*, anyakönyvvel nincsenek, mert békés időben ők csak október elsején lennének tényleges katonák. A törvény értelmében azonban

általános mozgósítás esetén az ilyen besorozottakra néve a parancs kiadása órájában feléled a tényleges katonai szolgálat kötelezettsége,

legyenek azok egy éves önkéntesek, három éves szolgálatra kötelezett újoncok, vagy póttartalékosok. Ezeket valamennyit az általános mozgósítás napján állományba veszik.

Ezek azonban még sem vonulnak be azonnal a katonasághoz valamennyien.

Az 1914. év tavaszán Aradon besorozott újonc vonul csak be rogtán, mielőtt az általános mozgósítási plakát megjelent, aki jelenleg Galiciában, Bukovinában, Dalmáciában, továbbá Bereg, Máramaros, Szabolcs, Ugocsa Ung vagy Zemplén megyékben lakik, vagy Aradon lakik ugyan jelenleg, de az említett helyekre illetékes. Ha ez eset áll fenn reája, akkor jelentkezni huszonnégy óra alatt a legközelebbi hadkiegészítő parancsnokságnál, vagy honvédkiegészítő parancsnokságnál. Ha tehát valaki Aradon lakik és például Zemplén megyében illetékes és ott is sorozták be tavasszal, akkor most nem utazik oda,

hanem azonnal jelentkezik Aradon a hadkiegészítőnél, vagy ha bakahonvéd, akkor a honvéd kiegészítőnél.

Az az 1914. év tavaszán besorozott egy éves önkéntes, újonc, póttartalékos, akinek októberben kellene bevonulni tényleges szolgálatra, de nem az említett országokban és megyékben van a csapatba,

az sem vonul be, hanem tartozik várni a további behívást.

Tehát az, aki például Aradon lakik, be van sorozva októberre, de mondjuk Pozsonyba kellene berukkolnia,

noha mozgósítva van most már a pozsonyi hadtest is, mégsem vonul be, hanem vár a behívóra.

Azok az önkéntesek, újoncok és póttartalékosok azonban, akiket tavaly, vagy még régebben sorozták be, noha még sohasem voltak katonák, mert bevonulásukat egy, vagy más ok miatt eddig elhalasztották,

most már haladéktalanul bevonulni kötelesek

az illetékes csapataikhoz.

Mi a köteletsége az aradi népfelkelőnek?

Mindenekelőtt el kell oszlatni azt a téves felfogást mintha az általános mozgósítási parancsossal minden tizennyolc éves—ötvenkét éves korhatár közé eső ember be volna hívva. Ez nem igaz. Tizennyolctől huszonegy évig abszolút nem érinti a mozgósítás az ifjúságot. Csak az esetre kerülhetne sor reájuk, ha például

1914. augusztus 1.

ARADI KÖZLÖNY.

5

dául elrendelnék, hogy be kell sorozni olyan korosztályokat is a rendes sorhadba, amelyek a véderő törvénybe megállapított 21 éves korhatár alatt vannak, vagy ha külön rendelettel ezek a korosztályok is behivatnak népfelkelőknek. Épen ilyen téves az a hit, hogy az általános mozgósítási parancs érinti a 42 évnél idősebb népfelkelőket. Ezek mozgósításáról szintén külön intézkedés történik szükség esetén.

A ma kiadott parancs azokat a népfelkelőket öleli fel, akiket már a részleges mozgósítás is hadba szólított. Tehát ezekre vonatkozólag

semmi új intézkedés nincs a parancsban,

mert ami a kötelességük volt, azt már teljesíteniük kellett. A jelentkezettek már nagyobb részt be vannak osztva, akiket betegség miatt alkalmatlannak találtak vagy szabadságot kaptak, azok tovább is ebben a viszonyban maradnak, tehát nem kell újból jelentkezniük, akiknek pedig a jelentkezésnél azt mondták, hogy ekkor és ekkor jelentkezni kötelesek, azok teljesítsék feltétlenül ezt a parancsot.

Az általános mozgósítási parancsokban az új intézkedések az osztrák állampolgárokat illetik. Ezek azonnal tartoznak Ausztriába utazni.

Szerb foglyok az aradi rendőrségen.

(Elfogott nyaralók. — Holnap szállítják tovább őket.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, július 31.

Az Aradi Közlöny mai száma jelentette, hogy az elmúlt éjszaka folyamán két csoport szerb fogoly érkezett Aradra s az egyiket a várba, a másikat pedig a rendőrségre kísérték. Az utóbbiak száztizenheten vannak és valamennyien szerbek, akik külföldön tartózkodtak, a háboru hallatára azonban hazafelé siettek. Magyarországon kellett nekik keresztülmenniük és itt természetesen elfogták őket. A rendőrségen fogva levők között rendkívül sok az intelligens elem, magasabb rangú hivatalnokok, ügyvédek, tanárok. Jórésztük Abbáziában töltötte a nyarat. Ott hallotta meg, hogy királygyilkos és orvátmadó nemzete ellen becsületünk megvédéséért, az ellenünk intézett aljas merényletért hadat indítottunk. Persze útra keltek, de Orsovánál a hajót, amelyen mentek, a magyarok elfogták és őket behozták az országba.

A száztizenhét főnyi fogoly között a következő elsőkelőbb emberek vannak: Vaszić Milve dr. kereskedelmi miniszteriumi osztályfőnök, Nesztorics Nikola és Mitrovics Csedomir dr. egyetemi tanárok, Antula Milorad, a sorsjegytársaság igazgatója, Sztankovics Csedomir, a szerb jelzálogbank könyvelési osztályának főnöke, Oselli Milán dr. sabáci ügyvéd, Alkalay Móric, a sebaci Hitelbank főnöke és Robitsek Bernát pénzügyminiszteriumi hivatalnok.

Legtöbbje családjával együtt indult el Abbáziából, de a családtagokat, asszonyokat, gyermekeket Orsovánál tovább engedték Szerbiába.

A foglyok az egész napot a rendőrség fogházában töltötték. Némelyike kijött az udvarra, fel és alá sétált szótlanul. Sokan azt a kívánságukat fejezték ki, hogy vásárolni szeretnének egyet-mást és rendőri kísérettel ki akarnak menni a városba. Ezt a kérelmüket azonban nem teljesítették, hanem behívtak egy kereskedőt, akinek a foglyok egyrésze azt a

megbízást adta, hogy takarókat szállítson nekik. A kereskedő azonban kijelentette, hogy csak azoknak tud árut adni, akik arannyal fizetnek, mert a szerb papírpénznek most nálunk nincs értéke. Persze csak nagyon kevésnek volt aranyban annyi pénze, hogy ennek a feltételnek meg tudott volna felelni. Az intelligensebbek ujságot is szerettek volna olvasni, azonban ez a kívánságuk sem volt teljesíthető.

A foglyok csak a mai napot töltötték Aradon, az éjszaka folyamán eltoloncolták őket, még pedig a belügyminiszteri utasításra szintizta magyar városokba. Egerbe, Székesfejervárra, Kecskemétre, Jászberénybe, Nyíregyházára.

A hadiszolgáltatások díjazása.

(Mit térít meg a katonaság?)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, július 31.

A hadi szolgáltatásokról szóló törvény megállapítja azokat a díjazásokat, amelyben személyes és dologi szolgálatokért fizetni kell. Erre nézve Varjassy polgármester a következő hirdetményt bocsájtotta ki: A személyes szolgálatokért a következő térítések fizetendők:

Napi díjazás: Orvos, okleveles technikus (mérnök), állatorvos a IX. rangosztály legalsó fokozatába tartozó havidíjazások pénzilletményei szerint Betevápoló 8 korona, betegápoló segéd 5 korona, Sofför, (gépész, mechanikus) 5 korona, Kalauz a szállítási eszközöknél 5 korona, Kovács a szállítási eszközöknél 5 korona, Fuváros, vagy máhás állatvezető 3 korona, csoportvezető a vágómarha szállítmányoknál 5 korona, vágómarha hajtsár 3 korona, Napszámos, lóvezető 3 korona. — Egészségügyi intézetekben, vagy a fegyveres erő kíséretében teljesített szolgáltatásnál az ellátás természetbeni élelmezésből, vagy ha ez nem volna lehetséges, ennek pénzértékéből áll. A díjazások kifizetése, valamint esetleges a szolgáltatással kapcsolatos utiköltségekre a katonai illetékszabályzat határozványai irányadók.

A fogatos járművekért és állatokért a következő térítések fizetendők:

1 kétfogatu lófogatért 6 korona, 1 egyfogatu lófogatért 4 korona, 1 kétfogatu ökrösfogatért 5 korona, 2 felszerszámozott hámoslóért 4 korona, 1 máhásállatért 2 korona, 1 hátszlóért 4 korona.

A gépjárművekért a következő napi térítések fizetendők: Egy motoroskerékért mellékkocsi nélkül 4 korona. Egy motoroskerékért mellékkocsival 5 korona. Egy kétüléses (beleértve a vezető ülését) személyszállító automobilért 15 korona. Egy többüléses személyszállító automobilért 20 korona. Egy autóbusszért 30 korona. Egy t. h. szállító automobilért és pedig 1500 kilóig terjedő raksullal 25 korona, 1500 kg.-tól 3000 kg.-ig terjedő raksullal 30 korona, 3000 kg.-nyi raksullon felül 35 korona. Szántó vagy uti mozdonyért, vagy más vontatógépért 40 korona. Egy kétkerekű pótkocsiért 5 korona. Egy négykerekű pótkocsiért 10 korona. Egy marhának istállóban, pajtában, szinben, vagy félföldel alatt való elhelyezéséért beállítási díj fejében naponként 2 fillér, egy juhnak, vagy más leszurásra való állatnak elhelyezéséért pedig 1 fillér fizetendik.

A fürdőevad alatt t. előfizetőink kívánságára a lapot bárhová utánuk küldjük.

Két vadászkatonát hőstette.

(Halálveszélyben a megáradt Drinán. — Elpusztított szerb haditelefons.)

Távíráti tudósítás.

Budapest, július 31.

A monarchia hadserege készenlétben áll a szerb határokon és ha híradások nem is érkeznek róla: kétségtelennek látszik, hogy kisebb-nagyobb összeütközések már voltak az egész határ mentében. A Duna két partján áll a két ellenséges had, a monarchia dicső serege és az orgyilkos szerbek galád bandája és bizonyos, hogy tétlenül nem néznek szembe egymással. Bár pontos és részletes jelentések nem érkeztek különféle esetekről, ezek oda- len már javába folyhatnak.

A magyar ágyúk félelmetes zenéje reszketteti meg a Duna vizét és a felhők szárnyán puskaropogás hangjai szállnak messze. Magyar fiúk, magyar véreink tartják erős kezüket a fegyveren és repül a golyó és villan a kard fénye, hogy egy elvetemült, hitvány népsöpédet megtanítsunk a mi annyi vérrel, annyi dicső küzdelemmel kivívott becsületos nevünk tiszteletére, örönk félelmére.

Belgrád, az ellenség fővárosa már nem az övék, hiszen első ténykedésük az volt, hogy gyáván elszaladtak és a monarchia csapatai fényes harci eredménnyel bombázták rommá Kalimegdánt. A város utcái lángokban állanak és az éjszakában — mint ezernyi fátyla fénye — lobogó lángok a mi csapataink dicsőségére vetnek világot.

A háboru még alig indult meg s mégis a mai napon már nevezetes feljegyezni valónk van a háboru történetének lapjaira. Ma jött a hír az első hőstetről, amely méltó a monarchia mindig diadalmas hadseregének nevéhez. Valamikor Nándorfehérvár ostrománál elszántan, haláltmegvető bátorsággal mutattuk meg hősi erényeinket és most e hír hallatára csak meg- erősödik hitünk, reményünk, hogy megismétlődnék a vitézi tettek, megismétlődnék, sőt még bámulatraméltóbbat, csodálatosabbat, tiszteletreméltóbbat fognak véghezvinni.

A hivatalos hír, amely katonáink első hőstetről beszámol, a következő:

Schlousek József és Schüll János Mährisch-Schönbrunn határőrvadászok a középső Drinán, a megáradt folyót keresztül uszták és tönkre tették az ellenség telefonvezetékét. Ez a hőstett méltó arra, hogy vőderőnk hadi annalesében feljegyessék.

Ez a jelentés és ebben a pár sorban nagyon sok van. A hőstett, amelyet a két határőrvadász ma véghez vitt, eredményében jelentős, a véghezvitele pedig férfias, valóban haláltmegvető bátorsággal vetette bele magát a megáradt folyó féktelen hullámaiba a két hős és azzal, hogy az ellenség telefonálását lehetlenné tették, hadi szempontból az orgyilkos csapatoknak súlyos veszteséget okoztak. A szerencse mellettük volt, a klasszikus igazság: *fortes fortuna adiuvat* valóban bizonyult s a két határőrvadász meg fogja kapni bátor tetteért, hősi elszántságáért azt a jutalmat, hogy valamennyien tisztelettel, a hősiesség iránti becsülésünkkel őriztük meg nevüket.

Ma még csak az első ilyen hőstetről számolhatunk be, de bizonyos, hogy a háborunak nem lesz napja, nem lesz órája, amely a mi seregünknek újabb dicső tetteiről, hősi bátorságáról ne adhatna majd számot.

A háboru első hete.

(Mi történt a jegyzék átadása óta?)

Julius 23. Giesl Vladimir báró, az osztrák-magyar monarchia belgrádi követe átadta Pasic szerb miniszterelnök helyettesének Pacsu szerb pénzügyminiszternek a monarchia demarsát, amelyben a monarchia 48 óra alatt teljes elégtételt követel Szerbiától.

Julius 25. Pasic megjelent a monarchia belgrádi követségén és átadta Giesl Vladimir bárónak Szerbia választát. Giesl nyomban átanulmányozta a választ, de nem találta azt kielégítőnek, ezt közölte a szerb miniszterelnökkel a még ezen a napon elhagyta Szerbiát a belgrádi követség egész személyzetével. — Oroszország kijelenti: nem maradhat közömbös. — Putnik szerb vezérkari főnököt Budapestem elfogják. — A szerb kormány Kragujevacba menekül.

Julius 26. Ferenc József császár és apostoli király elrendelte a monarchia haderejének részbeni mozgósítását és a népfelkelők behívását. — Putnik tábornokot éjjel szabadon bocsátják. — A szerb kormány tovább megy Nisbe.

Julius 27. A magyar kormány kiáltványt intézett a nemzethez, amelyben bizva a polgárság hazafi hűségében, kitartásra és lelkes kötelességteljesítésre hívja föl az ország lakosságát. — Giesl Vladimir báró volt belgrádi követ Ischlbe érkezik, ahol öfelsege órákon át tartott kihallgatáson fogadta s a nép lelkesedéséről szóló jelentését nagy örömmel vette tudomásul. — Az első összetűzés a szerbekkel Temeskubinnál.

Julius 28. A mozgósítás első napja. A monarchia népei határtalan lelkesedéssel sorakoznak a hadur lobogója alá. Budapesten és Bécsben épen úgy, mint a vidéken, örömmámmorral fogadják a háboru bekövetkezését, hogy a monarchia ellenségével végre leszámoljunk. A magyar országgyűlés képviselőháza Beöthy Pál elnökle alatt tartott ülésén Tisza István gróf miniszterelnök az egész Ház ujjongó lelkesedésétől kísérve jelentést tesz az elhatározó lépésről, mire Apponyi Albert gróf az összes ellenzéki pártok nevében válaszolt, örömeinek adván kifejezést, a monarchia energikus föllépése fölött. — A király 28-án kelt legfelsőbb elhatározása alapján Berchtold gróf külügyminiszter hadüzenetet intéz a szerb kir. kormányhoz, amelyben kijelenti, hogy Ausztria-Magyarország Szerbiával szemben hadiállapotban levőnek tekinti magát. A hadüzenet megtörténtéről azzal értesítette a nagyhatalmakat, hogy már csak fegyveresen tud elégtételt szerezni.

Julius 29. A király a Budapesti Közlönyben publikált és Tisza István gróf magyar miniszterelnök által ellenjegyzett manifesztumot intézett népeihez. — Éjjelkor monitorok megkezdték Belgrád bombázását. Szerbek belgrádi hídfőnél felrobbantják Zimonyi hidat, de a robbantás nem sikerül, csak behajlott a hid egyrésze. Kalimegdan vár bombázástól kigyulad. 68 as és 44 es bakák tüzelnek Száva partról szerbekre.

Julius 30. — Életbelép a hadimenetrend. Románia semlegességi nyilatkozatot tesz. — Németország casus bellinek tekint minden orosz mozgósítást. — Oroszország monarchia pétervári követével tárgyalásokat kezd és Szerbia területi épségét követeli. — Király Ischlból visszatér Bécsbe. — Belgrád bombázása megújul. Szerb főváros utcái lángban állnak monitorok bombáitól. Újabb szerb kísérlet történik zimonyi hid felrobbantására, ismét sikertelenül. — Drina mentén kisebb csatározások vannak szerbekkel. — Velko Gradisténél két szerb hajót municióval osztrák-magyar tüzér-

ség elpusztít. — Pogornál Száván szerb banda akar átkelni, de visszaverik.

Julius 31. Pétervári német nagykövet orosz mozgósítást jelent. Német császár Berlinbe költözik és kihirdeti fenyegető háborus veszély állapotát. — Monarchiában elrendelik az általános mozgósítást.

A királygyilkosok dinasztija.

(Amikor Petár király apja Aradon járt.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, július 31.

Most, amikor Karegyorgyevicsék olyan fennen csörtetik a kardot, nem lesz érdektelen visszapillantani azokra az időkre, amikor még a szerb „dinasztia“ Magyarországon lakott, ennek az országnak a földjéből élt. Sokan vannak még Aradon is, akik emlékeznek a Kara Gyorgye fiára, Karagyorgyevics Sándorra, Péter király atyjára, aki ép úgy mint atyja — ez úgy látszik családi jellemvonás a Karagyorgyevicséknél — marhakupekedett itt és a szomszéd Temesvárott.

Mindenekelőtt egy rövid történelmi visszapillantás: a mostani szerb uralkodócsalád őse, Kara Gyorgye — tulajdonképen Crni (a fekete) Petrovics György — 1766-ban egy Kragujevac melletti faluban született. Marhapásztor volt, majd erdőőr s a szerbeket háromszor is vezette a törökök ellen, s felszabadította hazáját. Kara Gyorgyét, aki nem volt fejedelem, hanem csak népének vezére, nagy riválisa, Obrenovics Milos ölette meg egy Szendrő melletti faluban.

Fia, Karagyorgyevics Sándor atyja meggyilkolása után az orosz hadseregbe lépett, később Obrenovics Mihály fejedelem visszahívta Szerbiába s szárnyságévé nevezte ki. Obrenovics Mihály bukása után 1848. júliusában a szerbek fejedelmüké választották meg, de dicőségére nem soká tartott: 1859. január 3-án lemondott s Pestre menekült.

Itt Magyarországon élt és itt is halt meg 1884. május 3-án hetvennyolc éves korában Temesvárt Petár király atyja. Ebből az időből a legtöbbet aradmegyei birtokán, Bokszezen töltötte.

Hogy hogy jutott a Karagyorgyevics-család a bokszezi birtokhoz, az még mindig nincs egészen tisztázva. A birtok ősi tulajdonosai az aradmegyei László némes család volt. Az utolsó tulajdonosa László-László a 7000 holdas gyönyörű birtokot, amely már akkor is nagy vagyont képviselt, egy pesti házért (!) cserélte el Karagyorgyevics Perszida hercegnővel.

A hercegasszony Karagyorgyevics Sándor fejedelem néneje, 1878-ban halt meg s a bokszezi birtokot Karagyorgyevics Sándor, György és Arzén hercegekre hagyta.

György és Arzén hercegek idejük nagyobb részét Párisban töltötték, Sándor herceg azonban ugyszólván egész évben Bokszezen lakott s gazdálkodással, de főleg sertéstenyésztéssel és kereskedéssel foglalkozott.

Bokszezről gyakran járt be Aradra. Sokan még emlékeznek rá: középtermű, őszszakálu férfi volt, aki boltokban s egyébütt krajoárokkért alkudott. Kopott, régi ruhákban járt, fekete Ferenc József kabátja már-már zöldes színben játszott. Egy aradi a következőket mondotta róla:

— Ugy emlékszem rá, mintha ma is lát-nám. Emlékszem mákor egyszer a Szabadságtéren keresztülhaladt.

Pizkos, régi ruhájában, gondozatlan külsejével, úgy nézett ki, mint egy koldus.

Más alkalommal láttam, amikor az öreg Schwartz kucsóber, akinek akkoriban a Reisinger-házban gyümölcskereskedése volt, egy sárgadinnyével szaladt a herceg felé s kedélyesen kiabálta utána:

— Herr Fürst, kaufen Sie mir die Me-lone ab!

Az exfejedelemnek volt Aradon egy intim barátja, Kresztics Dóme dr., aki saját házában lakott a Szabadság-tér 7-8. számú házában, amely ma Kronstein Vilmosé. Gyakran lehetett látni a herceget és Kresztics dr-t a Pölzl kávéházban, kis kerék asztal mellett hosszasan tárgyalni, s az ügyvéd — akiről azt mondják milliós vagyont kártyázott el — dicsőkedve emlegette barátainak:

— Majd meglássátok, igazságügyminiszter leszek én még Szerbiában.

Kresztics sűrűn járt ki Bokszege is, ahol néha hetekig tartózkodott. A herceg mellett volt tanácsaival akkor is, amikor azt — gyilkossággal vádolták. 1868-ban a Belgrád melletti Topesider parkban meggyilkolták Obrenovics Mihály fejedelemet. Az Obrenovics-párti szerbekben az a szilárd meggyőződés alakult ki, hogy a királygyilkosságban a legfőbb rész, a felbujító szerepe Karagyorgyevics Sándor hercegnek jutott, akinek családjában, mint most már a történelem mutatja, szinte hagyomány az orgyilkosság. Megindították ellene Szerbiában a bűnpört s in contumáciám 20 évi fogházbüntetésre ítélték. Egyidejűleg a temesvári törvényesék is letárgyalta az ügyet, bűnösnek találta az exfejedelemet s nyolc évi fogházra ítélte. A herceg nem töltötte ki a büntetést, mert a tábla nem ítélte el és elévülés címén végül a Kuria-föl is mentette.

Gyakori volt a herceg a volt Zempléni (most Városi) kávéházban, amelynek saletliljében olvasgatta a szerb és német lapokat. Magyarul tudniillik nem tudott a herceg. A legtöbbször azonban a borosjenői kaszinóban láták. Vásár idején, amikor egy-két ezer disznót is felhajtatt, rendszeren ott volt a kaszinóban s minden egyes látogatásának óriási ferbli párti volt a vége, amelyekben Kresztics dr. is részt vett.

1881-ben idegen kézbe került a szerb dinasztia magyarországi birtoka s egy Sessevalle, teljes nevén Henry de Lemoncourt Louis Anatole Sessevalle Marie Étiennonné nevű párisi ur kezébe került. Hogy hogy, azt ma sem tudni. Azt beszélik, hogy a párisi ur kártyán nyerte a hatalmas birtokot.

Sessevalle tíz évig volt ura Bokszegek s különös dolog miatt adott tul rajta. Minden évben egyszer-kétszer kereste fel birtokát, ahol vadászgatott. 1891-ben, amikor ismét Bokszege jött, merényletet követtek el ellene. Amikor az állomásról a kastélyba hajtatt, utközben, egy fordulónál, a bokszezi malomnál rálöttek többször a kocsiira. A kocsi ijedten a lovak közé csapott s sikerült is neki a kastélyt elérni, a márki azonban súlyosan megsebesült s több mint félévig feküdt betegen a kastélyban. Vizsgálatott indítottak, de a bűntény részleteit ma is homály fedi, ma sem tudják, kik voltak a merénylők. Sessevalle a merénylet után nem akart többé a barátságtalan országba visszatérni s birtokát 1892. június 11-én Bécsben eladta a bokszezi birtokot 550.000 forintért Éles Armin, Löffler Jakab és Weidenfeld (Vajda) István r. aradi lakosoknak.

Ami Karagyorgyevics herceget illeti, s a birtok eladása után Temesvárra költözött s csendes visszavonultságban élt ott haláláig, 1884. május 3-ig. Halála után fia Péter, a mostani király, Genfbe költözött s ott is élt Sándor király meggyilkolásáig.

Tiszti revolverrel agyonlőtt nazarénus katona.

Aki nem akart fegyvert fogni. — Fölmentett energikus hadnagy.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, július 31.

Azzal a katonai különítménnyel, amely ma délelőtt újabb szerb foglyokat szállított Aradra, hogy innen tovább toloncolják azokat, érdekes fiatal tiszt érkezett ide. A különítmény parancsnoka Donagelli János, a 70. gyalogezred hadnagya, aki a különböző fürdőkől hazafelé iparkodó és elfogott szerbeket továbbkísérés céljából Aradon átadta, izgalmas, de a mostani háborus napokban nem is szokatlan eseménynek volt a hőse közvetlenül aradi útja előtt.

Amint az Aradi Közlöny mai számában egy hivatalos rövid híradás már jelentette, tegnap Péterváradon agyonlőtték a 70. gyalogezred egyik közvezetőjét, egy bevonult nazarénus tartalékost, aki — vallása parancsának engedelmeskedve — megtagadta a fegyverfogást. A tragikus eseményben izgalmas szerepe volt Donagelli hadnagynak, aki

revolverrel lőtte agyon a renitens tartalékost.

A véres tragédia az egész század legénysége előtt történt. Péterváradra is számos tartalékos vonult be az ottani csapatokhoz és a 70. gyalogezred tartalékosainak egyik századát Donagelli hadnagy vette át. Az egyik szakasz altisztje azt jelentette a hadnagynak, hogy szakaszában egy nazarénus vallású tartalékos van, aki az egyenruhát felvette ugyan, de fegyverhez nem akar nyulni, azt állítja, hogy vallása tiltja neki a vérontó fegyver érintését. Minden ujoncbevonulás után előfordulnak ilyen esetek egyes csapatoknál és a katonai fogházakban évről-évre újabb, hitükhöz fanatikusán ragaszkodó nazarénus katona-rabok senyvednek nehéz fogságban azért, mert vallási okokból nem akartak fegyvert fogni. Békés időben is súlyos fogságbüntetés jár az ilyen renitenciáért, de most a hadi állapot napjaiban még sokkalta súlyosabban sújt le a katonai törvények szigora a fegyvertől irtózó nazarénusra.

Donagelli hadnagy a jelentés vétele után a bevonult, fegyveres legénység frontja elé szólította a nazarénust és keményen, reglamszerűen felszólította:

— Ergreift das Gewehr!

A nazarénus vallási meggyőződésére hivatkozott és hasztalanul ismételte meg a hadnagy háromszor egymásután a katonás parancsot: a vakbuzgó katona tagadóan intett fejével és meg sem mozdult, hogy a fegyver után nyuljon. Izgalmas pillanatok voltak ezek. A katonák maguk is feszülten várták a történendőket és azt hitték, hogy a hadnagy azonnal feltűzött szúronyok között kísérteti el az engedetlen tartalékost. Azonban ennél sokkal megrázóbb esemény következett be.

Donagelli hadnagy revolvertáskájához nyúlt, elővette szolgálati revolverét és a nazarénust a front előtt egyetlen lövéssel agyonlőtte.

A szerencsétlen ember azonnal meghalt. A katonák körében mély hatást keltett a hadnagy energikus fellépése. Donagelli hadnagy a véres esemény után nyomban jelentkezett felteveseinél és beszámolt tettéről. A péterváradai parancsnokság

a hadnagyot haditörvényszék elé állította.

A haditörvényszék azonnal összeült és egy órával azután, hogy a 70-es bakák frontja előtt az izgalmas eset megtörtént, meghozta ítéletét:

Donagelli hadnagyot egyhangulag fölmentette.

A katonai bíróság úgy találta, hogy a hadnagy gyors elhatározással végrehajtott energikus tettével a legteljesebb mértékben a katonai szabályoknak megfelelő magatartást tanúsított és azzal, hogy a fanatizált lelkű renitens emberrel végzett, csak megszilárdította a legénységben a feltétlen engedelmisség, a törhetetlen fegyvelem tudatát.

Durazzóból bevonuló követségi titkár.

(Beszélgetés az Aradra érkezett Kabdebó Andrással. — Az albán bandák szerepe a monarchia háborújában.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, július 31.

Európa sajtója a legszigorubb tárgyilagossággal bírálja meg a monarchia katonai akcióját Szerbia ellen. Az entente hatalmakhoz húzó ujságok nem hallgatják el kritikájukat sem, azonban valamennyi ujság egyetért abban, hogy a monarchia népei hazafias érzelmüknek, lelkesedésüknek, a szent ügy igazságában vetett olyan tántoríthatatlan hitüknek adnak napról-napra tanubizonyosságot, hogy a mozgósítás páratlanul fényes sikere teljes biztosítéka az elmaradhatatlan világra szóló sikernek. A nagyvilágnak ezt az egyetértő véleményét tettek bizonyítják. Csak alig néhány órája, hogy hire kelt annak a lélekgyönyörködtető ténynek, hogy az Angliában élő magyarok hatalmas csapatban sietnek hazájuk védelmére. Amerikából s a világ minden tájáról utra kelnek a haza hő fiai, hogy testükkel, vérével siesse nek megvédeni a minden oldalról gyűlölködő ellenségekkel körülvett édes anyját. A nép százezrei és holnapról kezdve már milliói egy szívvel, egy lélekkel sorakoznak a zászlók alá. A hadrakelés gyorsan és katonai pontossággal történik meg és mindez azért, mert a magyar intelligencia, a magyar szellemi vezető osztály nagyszerű példáit mutatja a kötelességtudásnak, a hazaszeretetnek.

Ma este is az előkelő uri társaságokban egy rendkívül nagyműveltségű, előkelő szolgálati és társadalmi pozíciót elfoglaló hazánkfia jelent meg, aki az első hívó szóra indult meg a messze keletről, hogy helyét elfoglalja, hogy királyhűségéről, hazaszeretetéről, kötelességtudásáról tanuságot tegyen. Kabdebó András, a durazzói osztrák magyar követség első titkára. unokaöccse Kabdebó János dr. aradi orvosnak, érkezett ma Aradra, hogy, noha erre a törvény nem is kötelezi, bevonuljon mint tartalékos tiszt csapatához és odaálljon a küzdők sorába.

Magas diplomáciai állása mentesítene őt még háboru esetén is a hadi szolgálat alól, de feláldozza a kiváltságot és osztozni kíván annyi sok millió polgárral együtt ő is a kivivandó diadalban.

Az Aradi Közlöny munkatársa ma este beszélgetett a követségi titkárral, aki holnap vonul be Nagyváradra ezredéhez és ez alkalommal rendkívül érdekesen mutatott rá arra a kérdésre, amelyet igen sok ember tett fel magának ezekben a nehéz időkben, vajon az albán lázadók, akik a szerencsétlen Vilmos fejedelem trónját osromlják, milyen befolyással lehetnek a monarchia háborújára Szerbia el-

len. Tudott dolog, hogy az albán bandák a legutolsó balkáni háboru alkalmával is igen fontos szerepet játszottak a harctéren és így nem irreleváns azoknak magatartása.

— A monarchia és Szerbia háborúja — mondotta durazzói követségünk első titkára — megjavította Vilmos fejedelem helyzetét. Ismeretes bizonyára, az utolsó évek történetében igen gyakran volt arról szó, hogy az albán törzsek ősi intézménye, a vérboszu még ma is eleven és igen nagy befolyást gyakorol az ország pacifikálásában. Epen azért, mert az albánok, illetve a felkelők legnagyobb része vérboszuba áll a szerbekkel szemben, a bégek szakadatlanul izgatni fogják törzseiket a szerbek ellen és ennek az lesz a következménye, hogy

a felkelők rövidesen leteszik a fegyvert, megbékülnek a fejedelemmel s a monarchia gonosz ellensége ellen fordulnak.

Teljes biztonsággal állítható ez már eszidő szerint is hat törzsről, ami körülbelül tizen- négyezer elszánt, vakmerő és a guerilla harc minden titkában otthonos fegyverforgatót jelent. Óriási haderő ez, amely a szerb seregnek nagy részét állandóan lekötve fogja tartani.

— Vilmos fejedelemnek feltétlenül megbízható serege ma — folytatta a titkár — ezer mirdita, ugyanannyi malisszor és százötven csendőr. Durazzóban a hónapok óta tartó háboru következtében türethetetlenül megdrágult az élet és ennek jellemzésül elég, ha elmondom, hogy egy sárból épített, európai fogalmak szerint háznak alig mondható vityilló évi bére háromezer korona. Egy butorozatlan, néhány lépésnyi szobácskáért havi száz korona bért kérnek. Az albán fővárosban jelenleg táviróforgalom nincs, az ottlakó osztrák és magyar alattvalók a követségen adják le távirataikat, amelyeket azután egyik ágyuaszádkunk visz el Castelnovóba. Kivülem az osztrák-magyar követségnek még három magyar tisztviselője van és pedig Bolgár Ferenc, másodtitkár, a hasonló nevű volt államtitkáruak a fia, Betegh dr. követségi attasé és Wettstein dr. miniszteri fogalmazó.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* A Python gyűrűjében. — Jenkton erőd ostroma. (Szenzációs műsor az Urániában.) Két kiváló drámát mutat be a színház. Az egyik egy Dsungel történet, az őserdők mélyén játszódik le, a Dsungel évszázados és évezredes fáit, rettenetes vadállatait, a tigrisek és óriáskigyók szolgálatját a keretet a gyönyörű drámaíró és amint a rengeteg erdőség belsejében egymásba fonódnak a fagyókerek és indák, úgy szövődnek össze a dráma egyes szálai. Szorongó érzés fog el bennünket, mikor látjuk az embert, amint élet halál küzdelmet folytat a tigrisekkel, amint az óriáskigyó gyűrűző ölével szoritja körül. A küzdelemben megélednek a nék és gyermekek is és a vadászatokban alaposan kiveszik részüket. — A másik kép egy indiánus dráma, a kivándorlók és rézbőrűek harcát írja le. Rómei csatajelenetek és lovasképek vannak e pompás drámában, amely a legkiválóbb indiándrámák közül való.

* Uj műsor az Apollóban. A háborus hangulat fokozta az emberekben az érdeklődést az Apolló műsora iránt, amelyen egy harci tárgyú nagyszerű film szerepeit. Telt nézőtér előtt vetítette ma a műsorát az Apollószínház, amely holnapra ismét új műsort mutat be közönségének. Szombaton több képből álló programot élvezhet a publikum. A szombati új műsor slágerei között van a „Megtört szívek” című megható társadalmi dráma és a „Kedélyes garnizon” című ötletes vígjáték. Mind a két film alkalmas arra, hogy az emberek zaklatott idegeit megnyugtassa néhány

órára. Ami csak most az emberi szívhez szólhat, azt mind megtaláljuk a velítésre kerülő mozifilmek cselekményében. Az első előadás pontban 6 órakor kezdődik.

Világháboru veszélye.

(Oroszország, Németország mozgósít. — Általános mozgósítás a monarchiában. — Csend a szerb harctéren.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, július 31.

A Budapesti Közlöny holnapi száma a nem hivatalos részben közli:

Folyó évi július hó 31-én hivatalos értesülés szerint ő császári és apostoli királyi felsége a hadsereg, a haditengerészet és mindkét honvédség általános mozgósítását, valamint a néptelkelés felhívását és mozgósítását a legkegyelmesebben elrendelni méltóztatott. Ez intézkedésre az Oroszország részéről elrendelt mozgósítás szolgáltatott okot. Az ő császári és apostoli királyi felsége által kiadott mozgósítási rendelet semmi néven nevezendő támadó célzatot nem foglal magában. Kizárólag óvatosságból fogantatosított intézkedésről van szó a monarchia elengedhetetlen védelme céljából.

Berlin: Pétervárról gróf Pourtales német nagykövet azt táviratozta meg kormányának, hogy az

orosz hadsereg és flotta általános mozgósítását elrendelték.

Erre a hírre Vilmos német császár Potsdamból átköltözött Berlinbe és azonnal elrendelte, hogy hirdessék ki a fenyegető háborus veszély állapotát. A háborus veszély kihirdetésének következménye, hogy a határon az összes katonai intézkedéseket megteszik és a vasutak védelmére különös intézkedéseket fogantatosítanak. A katonaság érdekében korlátozzák a posta, táviró és vasutforgalmat, továbbá a hadi állapotot vagyis ostromállapotot kihirdették Poroszországban. Végül a csapatmozdulatokról, védelmi eszközökről szóló közleményeket elűjtik.

Londonból jelentik: Anglia intervenciója Oroszország és a monarchia közt eddig nem járt végleges eredménnyel. A helyzet változatlan és a béke reményei attól függenek, vajjon sikerül-e a diplomáciai munkának megakadályozni a fegyveres konfliktus elharapozását.

Párisból jelentik: A következő hír érkezett Pétervárról:

Az orosz külügyminiszter az osztrák-magyar nagykövetnek határozott formában kijelentette, hogy az orosz kormány nem tekintené casus belli-nek Belgrád megszállását. Az osztrák magyar csapatoknak Szerbia északi részében való további előnyomulását illetően Oroszország várakozó álláspontot foglal el.

A király ma délután három órától kezdve Schönbrunnban Berchtold gróf külügyminisztert, Konrad vezérkari főnököt és Kroatia hadügyminisztert kihallgatáson fogadta. A megjelentek öt órakor hagyták el a királyi kastélyt.

Hivatalos július 31, délelőtt 10 óra.

Tegnap egy kiváló határőrvadászszakaszunk tulnyomó szerb támadást Klotjevánál a Száva mellett veszteség nélkül visszautasított. A szerbek állítólag egy tisztet és 22 embert veszítettek.

Hivatalos július 31. éjjel 12 óra.

A sajtó egy része tévesen úgy értelmezte a Belgrád mellett lefolyt előcsapat harcokban a tüzérsejtek beavatkozásáról szóló tegnapi jelentést, hogy a meg nem erősített város bombázásáról volt szó.

Természetes, hogy a mi részünkön az általános nemzetközi jogrendelkezésekhez sokkal

lelkiismeretesebben ragaszkodnak, semhogy tüzérsejtek a nemzetközi jog ellen ilyen sérelemmel vétett volna.

Tüzérsejti csapataink kizárólag harcoló csapatokra lóttek, amelyek egyes házakat használtak föl akcióik keresztül vitelére.

A harctérről különben ma semmi nevezetesebb eseményt nem jelentettek.

Hatósági akció az élelmiszer uzsora ellen.

(Arad város tanácsának határozatai.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, július 31.

Az Aradi Közlöny napokkal ezelőtt felhívta a hatóság figyelmét arra a veszedelemre, amely az élelmiszerek mesterséges megdrágításában rejlik. Egyes elárúsítók kihasználva azt a helyzetet, hogy csapatainknak most n. gy mennyiségben szerzik be az élelmiszereket, ötvenhatvan perccel felemelték az élelmi cikkek árát.

Hogy ezen a visszaélésen segítsen Arad város tanácsa, ma délelőtt rendkívüli tanácsulást tartott Varjassy Lajos polgármester elnöklése mellett. Az ülésen Green Nándor főkapitány beszámolt arról, hogy a piacon jelentékeny drágulás mutatkozott az utóbbi napokban, megbizta Moldován Ödön rendőrhadnagyot, hogy a piacon ellenőrizze az áralakulásokat és állapítsa meg: mennyiben jogos az élelmiszeruzsora védje?

A polgármester bejelentette ezután, hogy Zubor Andor th. főjegyző a következő beadványt intézte hozzá:

Tekintetes Polgármester Ur! A mai hetivásár alkalmából meggyőződtem arról, hogy pl. egy borjú, melynek ára mult hetekben 50 korona volt, ma 100 korona, egy levágásra való tehén, melynek ára 200 korona volt, ma 400 korona; a sertés élőszuliban 1 korona 02 fillérrel kezdődik, a péksütőanyag és kenyér ára aránytalanul emelkedik s már maguk a termelők oly drágán árúsítanak, hogy a viszonteladók a rendkívüli helyzetet is kihasználva, előreláthatólag az élelmiszerek árát aránytalanul fel fogják emelni.

Az építőparban alig volt valami munka, augusztus 1-re az új épületek nagyjára elkészültek, a kenyérkeresők egy részét katonai szolgálatra behívták, így elkerülhetetlen lesz az itthonmaradottak segélyezése.

Mint hogy tekintetes polgármester ur által e célra kezdeményezett gyűjtés immár eredménnyel járt, azon tiszteletteljes előterjesztést teszem, méltóztatásuk akként intézkedni, hogy ezen segélyalap terhére sertés, zsir és szalonna bevásárlására feljogosító szelvények adassanak ki s a városi mézársejtek hatalmaztassék fel arra, hogy ily szelvények ellenében húst, zsirt és szalonnát kiszolgáltathasson, miként ez a téli munkanélküliség idejében a legnagyobb megelégedésre történt. — Arad, 1914. július 31. Teljes tisztelettel: Zubor Andor s. k., aljegyző.

A polgármester a fentebb közölt beadvány bemutatása előtt többek között ezeket mondotta:

— Az esetleg bekövetkező tulságos drágaságra való tekintettel a városi tanácsnak már most akcióba kell lépni. Én tárgyaltam a rendőrkapitánnyal s már is bizonyos megállapodásra jutottunk, hogy az élelmiszer uzsorát megakadályozzuk. Akcióink első része arra vonatkozik, hogy a hús és a kenyér ára normális maradjon. Ezt oly módon akarjuk intézményesen biztosítani, hogy akcióink hasznát a behívott tartalékosok családtagjai lássák első sorban. Erre alkalmas intézmény volna a hatósági husszék. A tanács hatalmazza fel a rendőrfőkapitányt, vagy Berecz Ferencet, hogy utalványokat adjanak ki azok számára, akiknél

szükségét látják ennek. Ezen utalványok alapján ingyen húst, zsirt és szalonnát adnak a hatósági husszékben. Egy-egy utalvány egy kilogramm husra szól, de a főkapitány több utalványt is adhat ki, ha nagyobb család nyomorát kell enyhíteni.

A tanács helyesléssel fogadta el a polgármester javaslatát.

A főkapitány kijelentette, hogy ami az élelmiszerek árát illeti, az a véleménye, hogy a katonaság szükségletének beszerzése után normálisak lesznek. A husárok nem fognak emelkedni, azonban minden preventív intézkedést meg kell tenni, Zubor Andor jegyzőt, a hatósági husszék pénzügyi vezetőjét át kellene küldeni Lippára, hogy érdeklődjék az élőállatok ára iránt s fel kellene hatalmazni, hogy egyes gazdaságokban mindjárt vásároljon is.

A tanács elfogadta a főkapitány előterjesztését. A tanács ezután megállapította, hogy a kenyér ára rohamosan emelkedik, aminek az az oka, hogy a liszt ára negyven felszokkott. A pékkenyér ára 48 ról 56-ra és 60 fillérre emelkedett. A pécskai kenyér ára 48—50 fillér lett. A további emelkedések megállítására — mint a multban is történt — fel kellene állítani egyszerű berendezésű pékműhelyeket, amelyekben ahhoz értő parasztasszonyok dolgoznának. A behívások miatt néhány pékmeister be fogja szüntetni üzemét s így a felszabaduló munkaerők is segítségül jöhetnek. Megbizta a tanács Zubor Andort, hogy ilyen irányban is tegye meg a megfelelő lépéseket. Örvedetesen állapítja meg a tanács, hogy a piaci termények, főzélékek ára már apadóban van.

Zubor Andor szerint kérdést kellene intézni a katonai hatósághoz, hogy amikor a katonai sütőműhelyekben üzemredukció áll be, a katonai pékek sütnének-e a polgármesteri hivatal számára kenyereket, amelyeket aztán a lakosság közt osztanának szét.

A tanács magáévá tette az előterjesztést. Különben a tanács azt hiszi, hogy az élelmiszerek ára csökkenni fog a viszonyok következtében. Az áruszállítás megnehezítése miatt az elszállításra vásárló kereskedők bizonyosan nem fognak vásárolni és ugy ez, valamint az a körülmény, hogy a városi konyhakertészet terményei piacra kerülnek, bizonyára csökkennőleg hatnak.

Érdekesnek tartjuk a mai piaci árakat alább közreadni:

Tej 1 liter 20—26 fillér, tejfel 1 liter 120—140 fillér, turó 1 darab 8—10 fillér, vaj 1 kilogramm 240—280 fillér, ótotej 1 liter 32—40 fillér, tök 1 darab 6—10 fillér, kelkáposzta 1 darab 4—6 fillér, kalarába 1 darab 2—4 fillér, káposzta 1 fej 8—10 fillér, bab zöld 1 kilogramm 20 fillér, paradicsom 1 kilogramm 20 fillér, kisuborka 100 darab 90—100 fillér, Nagyuborka 4 darab 2 fillér, savanyukáposzta 1 kilogramm 40 fillér, tojás 3 darab 20 fillér, zöldpaprika nagy 1 darab 1 fillér, zöldpaprika kicsi 100 darab 40 fillér, zöld tengeri 6—7 darab 20 fillér, juhturó piacon burgonya 1 liter 8—10 fillér, zöldség 1 csomó 7—10 fillér, fokhagyma 1 kilogramm 32 fillér, vöröshagyma 1 kilogramm 30 fillér.

Pék kenyér 1 kilogramm fehér 50—56 fillér, 1 kilogramm félbarna 47—48 fillér, 1 kilogramm barna 46 fillér.

Pécskai kenyér fehér 40—42 fillér, barna 36 fillér.

Buza 1 métermázsa 28—30 korona, rozs 13—14 korona, árpa 12—14 korona, zab 16—18 korona, tengeri 16—16 40 korona.

Marhahús. Pecsénye hús 160—2 korona, hátulja 144—184 korona, eleje 120—160 korona.

Növendék-marha. Pecsénye 160 korona, hátulja 126 korona, eleje 120 korona.

Füvel borjú. Szelet 240 korona, hátulja 208—240 korona, eleje 172—200 korona.

Sertéshus. Karaj 1'68—1'84 korona, szelet 1'48—1'76 korona, zsír 1'52 korona, tepertő 1'40 korona, Szalonna 1'60—3'20 korona.

Juh hus. Hátulja 140 korona, eleje 1'20 korona.

Lóhus. Hátulja 80 fillér, eleje 72 fillér.

Majorság. 1 tömött liba 8—10 korona, 1 pár sovány liba 5'50—6'50 korona, 1 tömött ruca 4—5 korona, 1 pár sovány ruca 3'30—4'50 korona, 1 pár csirke 1'60—3— korona, 1 liba vágott 3'00—3'60 korona, 1 ruca vágott 1'20—2— korona, 1 liba aprólék 60 fillér, 1 ruca aprólék 40 fillér, pacal 32 fillér.

HIREK.

Milyen a román katona?

(A Romanul vezércikke.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, július 31.

Az aradi Romanul tegnapi számában érdekes vezércikkben foglalkozik a magyar csapatok román ajku katonáival. Igen szépen méltatja a hazai román katonákat. A többiek között azt írja, hogy a román katona bátor, harcias, imádja hazáját, a magyar földet.

A jelenlegi nehéz körülmények között, mikor a magyar hazának minden fegyverfogható emberére égető szükség van, a román katona — ugymond — tudja kötelességét és azt hiven teljesíti is. A nyárdereken, amikor pedig a télre szükséges élelmiszert gyűjtik össze, nincs közöttük egy sem, aki nem örömmel ragadna fogyvert hazájáért. Öntudatában vannak, hogy hazafias és emberi cselekedetet tesznek akkor, amikor egy anarchista fészek vadállatias fajzatait kell kiirtani. *A hazának hű fia a román katona!*

Kicsiny román faluban egy öreg asszony siratja harcba induló fiát.

— Ne sirj, édesanyám, mindnyájunknak meg kell menteni a hazát, a haza becsületét — vigasztalja a fiu édesanyját.

Aztán lelkesütni indul, mert büszke hivatására. Minden keservet, multat felejt s a jövőért harcol.

A csendes román falvak lakói most fegyvert ragadnak egy szent célért.

Igy ír a Romanul s ez a cikk bizonyára csak öregbíti az együttérzést, amelyre mindig, de most a nehéz órákban ezerszer nagyobb szükség van.

A harminchármasok eskütétele.

— Istentisztelet és diszfelvonulás. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, július 31.

Harci tűz lobog a dicső multu harminchármas bakák szemében. Égnek a vágytól, hogy Barca Simon ezredes a harctérre vezesse őket és megmutathassák, hogy azok a történelem által feljegyzett nagyszerű fegyvertények, amelyek az aradiak háziedredének előkelő pozíciót biztosítanak a hadseregben, még fokozhatók, még szebbekkel, még dicsőbbekkel öregbíthetők. Lelkes a hangulat az aradi és aradmegyei acélos erejű katonák körében, akik azzal is, hogy a mozgósítási parancs megjelenése után negyvennyolc órával már teljes létszámban együtt voltak, fényes bizonyosságát adták királyhűségüknek, hazaszeretetüknek.

Az ezredes azonban tudatni akarja a vele együtt életre-halálra elszánt és babérokért törő katonáival, hogy együtt érez velük, hogy egy gondolat, egy érzés hevíti őt, valamint az ezred tisztikarát, amely esküt tett arra, hogy utolsó csepp véreig hű lesz ahhoz a zászlóhoz, melyet mozsoktalanul és fényesen, ragyogóan adott át neki egyik nemzedék a másik után, hogy ez a tisztikar bajtársa és testvéri együttérzésben egy célra törekszik az ezred katonáival.

Holnap reggel nyolc órakor mint acélpánt, mint sziklafal együtt áll a dicső harminchármas ezred legénysége és tisztikara a vár előtti félszigeten, hogy immár harmadszor tegye le a hűségüket a zászló előtt, amelyben sirig tartó hűséget fogad arra, hogy szívében a királyért és hazáért őszinte szeretettel eltelve,

viszra nem riadva a reá járó nagy feladatok sulyától, csak egy vezényszót ismer: Előre. Ünnepélyes istentisztelet — amelyen polgári közönség is résztvehet — előzi meg a felemelő akust, Istenéhez fohászkodik mindenki, annak kegyelmébe ajánlja mulandó testét és annak segítségét könyörgi le a hadsereg kezébe letett szent ügy sikeréért Barca Simon ezredes, aki ama rövid idő alatt, mióta e kiváló ezred élén áll, egybeolvadt azzal és szeretetét iránta már számtalanszor megmutatta, a nagy idők jelentőségét méltató beszédben buzdítja, serkenti katonái lelkében a vitézség, bátorság, a rettenthetlen elszántság, a halálmegvetés, a félelmet nem ismerő előretörés nagy erényeit. Szólni fog a parancsnok a bajtárs szavaival és a komoly pillanatban elhangzó szavak bizonyára termékeny talajra hullanak, hogy abból dicsőség virágai nyiljanak ki. Déli harangszó után az ezred zeneszóval felvonul a Szabadság-térre.

— Azokon a vasúti vonalokon, amelyeken a hadimenetrend lépett életbe és csak postavonatok közlekednek, az Aradi Közlöny előfizetői csak később, a rendes időtől eltérően kapják meg a lapot. Ahol a menetrend nem változott, ott a lapszállítás is akadálytalanul folyik.

— Felfüggesztették a vasárnapi munkaszünetet. A kereskedelmi és belügyminiszter ma táviratot intézett az összes törvényhatóságokhoz — így Aradhoz is — hogy augusztus 2-án és 9-én (vasárnap) a munkaszünetet felfüggesztette, tehát az üzletek nyitva maradhatnak. Az intézkedés a háborúval áll összefüggésben.

— Végrehajtat a város. (Panaszos levél) Tisztelt szerkesztő ur! Büszke örömmel állapítjuk meg mindnyájan, mi aradiak, hogy talán az ország egy városában sem vonult annyi lelkesedéssel, annyi igaz és őszinte hazafias meggyőződéssel a polgárság a legfőbb hadur parancsára a zászlók alá, mint Aradon. Örömmünk telik katonáinkban, habár nehéz szívvel mondunk gyermekeinknek, testvéreinknek és igen sokan, apáinknak is istenhozádot, mikor nagy utra elindul, de az a tudat tesz boldoggá, hogy a nagy áldozatok, amelyeket a nemzet vérrel és pénzzel tesz le a haza oltárára, egy szebb, boldogabb Magyarországnak érdekében hozatnak. Azt hisszük, hogy a megpróbáltatásoknak ezeknek a súlyos napjaiban, amikor talán egy kétségbeesztő jövő kapui tárulnak fel előttünk, a hatóságoknak is velünk együtt kellene éreznie. Nagyon jól tudjuk, hogy a város csak úgy rá van szorulva a pénzre, amint hogy mi is aggodalommal gondoljuk el, miből élünk meg mi, azok a családok, akiknek kenyérkeresője, eltartója megy a csatatérre. Azonban abban a hitben élünk, hogy csak könnyebben tud magán segíteni a hatóság, mint mi, egyszerű polgárok és azt is gondoljuk, hogy mégsem kellene most, amikor a szánktól vonjuk meg a falatot ma, hogy holnapra is legyen mit ennünk, adóvégrehajtásokkal bennünket még buszabbakká, nehezebb szívűekké tenni. Azt hisszük, nem méltánytalan az a kérelem, tisztelt szerkesztő ur, amelylyel Önhez fordulok, hogy intézzen felszólítást a város hatóságához és hívja fel figyelmét a mi helyzetünkre, amely inkább támogatásra szorul, semhogy adóvégrehajtással még kétségbeesztőbbé tétessék. Kivételes állapotok vannak, a hatóság kötelessége, hogy a közönséget kivételes bánásmódban részesítse. Tisztelettel egy aradi polgár, akinél ma jelent meg a végrehajtó.

— A rendőrség zavartalanul működik. Aradon, bár egy a rendőrtisztek, mint a rendőrlégénység közül többeket behívtak, a közbiztonság, közrend és közbátorság megvédése ezután is zavartalanul folyik. Green Nándor rendőrfőkapitány a behívottak helyettesítésére új rendőrlégényeket vett fel, akik már is teljesítenek szolgálatot. Ezenkívül a belügyminiszter intézkedése folytán egy csapat csendőr érkezett a rendőrség kibővítésére, akik a rendőrökkel együtt rendes szolgálatot végeznek. A közigazgatás menete is zavartalanul folyik; az összes ügyeket, az ügyes-bajos emberek dolgait pontosan elintézik.

— Polgári áruforgalom felvétele az Acev. állomásain. Értesítjük a tisztelt szállítóközönséget, hogy tekintettel a mozgósítás folytán beállott rendkívüli forgalmi viszonyokra, az aradi fűtőházi telepünkön „Arad-Fűtőház” elnevezéssel az összes gyors- és teheráru forgalomra egy mellék árukezelési és elszámolási helyet létesítettünk, amely a közönségnek folyó július hó 31-től kezdve rendelkezésre áll. Aradon helyben feladásra kerülő, vagy vonalainkon Aradra való rendeltetéssel feladásra hozott gyors- és teheráruk „Arad-Fűtőház”-ra adandók fel és a simándi-úti felüljáró mögött létesített ideiglenes árukezelési helyen vétetnek fel, illetve adatnak ki. 750 kilogramnál súlyosabb, egy kocsi hosszát meghaladó áruk és oly áruk, melyeknek kezelésére külön berendezések szükségesek, csak külön megegyezés mellett vétetnek fel szállításra. Kiszombor—szegedi vonalszakaszunkra, valamint a csatlakozó pályákra rendelt küldemények felvétele egyelőre szünetel, kivéve azokat, amelyekre nézve a m. kir. államvasutak forgalmi korlátozása ki nem terjed. Többi állomásainkon a polgári áruforgalom egyidejűleg felvétetik. Az „Arad-Fűtőház”-i szállítmányoknál mindenkor az aradi díjtelek alkalmazatnak. Aradi és Csanádi Egyesült Vasutak Igazgatósága.

— Adományok a bevonultak családjainak. A polgármesteri hivatalhoz a mai nap folyamán a következő adományok érkeztek a behívott tartalékosok családjainak részére:

idősb Hahn Alajos	100 kor.
ifjabb Hahn Alajos	100 "
Löffler Jakab	50 "
Posta útján névtelenül jött	50 "
Földes Soma	20 "

összesen 320 "

eddig gyűjtés 1770 "

összesen 2090 kor.

— Halálozások. Bedő László és neje született Boros Vilma fájdalommal tudatják, hogy egyetlen szeretett gyermekük Lacika, 14 éves korában rövid szenvedés után július hó 30-án meghalt. Temetése augusztus 1-én délután félnegy órakor lesz a felsőtemető halotsházából.

— Özevgy Telmányi Emilné, Telmányi Emília hegedűművész édesanyja Berlinben elhunyt. Halálát több előkelő aradi uricsalád gyászolja.

— Házasság. Biró Alajos, a Martagyár mérnöke holnap délelőtt köt házasságot Vajda Mariettával, Vajda István dr. és neje nagyműveltségű leányával. A polgári kötés délelőtt tíz órakor lesz a városházán az anyakönyvi hivatalban és ezután a református templomban lesz az egyházi szertartás.

— Világosi konyak a katonáknak. A következő sorokat kapjuk: Tisztelettel értesítjük, hogy a harctéren küzdő derék katonáink részére, a Vöröskereszt Egyesület egyezzer palack gyógy-cognacot bocsátottunk ingyen rendelkezésére. Ezt azért hozzuk a tek. Szerkesztő tudomására, hogy ezen ajándéknak becses lapjában alkalmas módon való közlése által mások is adakozásra buzdíttassanak. Kitűnő tisztelettel Világosi Cognac-gyár.

— Szállítási póthatáridő. Az Aradi és Csanádi Egyesült Vasutak igazgatósága hírdelményben teszi közzé a következőket: A mozgósítás folytán beállott rendkívüli forgalmi viszonyok következtében a vasúti üzletszabályzat 75 §. (3) 5. pontja és a vasúti áru fuvarozásra vonatkozó berni nemzetközi egyezmény 14. cikkéhez tartozó végrehajtási rendelkezés 6. §. (2) pontja alapján a kezelelemügyi magyar királyi miniszter urna folyó évi július hó 30-án 484/B 1914. sz. alkelt engedélyével gyorsárúkra és előküldeményekre nézve 3 napi, teherárúkra nézve 4 napi póthatáridőt állapítottunk meg folyó július hó 31-től kezdve mindazon szállítmányokra, melyek állomásainkon fel- és leadásra kerülnek, vagy vonalaink bármelyikét átmenetileg érintik. E rendkívüli póthatáridőket érvényben levő határ- és póthatáridőkön kivételül úgy a magyar, osztrák és bosznia-hercegovinai, mint a nemzetközi forgalomban is érvényesíteni fogjuk. Egyidejűleg ugyancsak felfüggesztjük a vasúti üzletszabályzat 63. §. (1) és 80. §. (8) pontja alapján 9 nappal előzőre szállítjuk is, továbbá a feladásra hozott küldeményeket csakis az üzletszabályzat 75 §-ában megjelölt korlátozások mellett felvételre elfogadni.

Lázár Jenő

Vizsgázott fogtechnikus.

Fogtechnikai terme

ZRINYI-UTCA, Br. BOHUS-PALOTA II. KAPU.
Szabad lifthasználat. Telefon 933. szám.

Foghuzás. Műfogak. Fogtömés.

— Utazási igazolványok kiállítása. Mint az Aradi Közlöny jelentette, tegnaptól kezdve már csak azok utazhatnak a megriktított vonatokon, akiknek a polgári vagy katonai hatóságok által kiállított igazolványa van. A rendőrségen — ahol az ilyen igazolványt kiállítják — a mai napon egész sereg ember jelentkezett ilyen igazolványért. A legtöbb utazni akaró hazafelé siet. Dolga volt itt Aradon és most otthonába iparkodik. De akadnak olyanok is, akiket magánügyeik késztetnek utazásra. A rendőrhatalóság természetesen ott, ahol ennek akadálya nincs, készséggel kiállítja az igazolványt. Érdekes, hogy ma utazási igazolványt kért és kapott Zichy Andor gróf torontálmegyei nagybirtokos, Birtokáról jött Aradra és Budapestre utazik. Idáig zavartalanul jöhetett, innen Budapestig azonban már szükséges az igazolvány.

— Intézkedések az Acsev. teheráru forgalmában. Az Acsev. igazgatósága közli: A mozgósítás folytán beállott rendkívüli forgalmi viszonyok következtében a kereskedelemügyi magyar királyi miniszter urnak folyó év július hó 30-án kelt 484/B 1914. számú felhatalmazása és az üzletszabályzat 63. §. (12) illetve 80 §-ának (8) pontja alapján további intézkedésig folyó év július hó 31-től kezdve Arad főútház korlátozott forgalmu árufelvezési helyen fel- vagy leadásra kerülő összes gyors- és teherárakra a díjszabásszerű fektérmentes időt a felére szállítjuk le, a fektért hájomsorozására emeljük fel.

— Születések, halálozások és házasságok. Az aradi anyakönyvi hivatalban folyó hó 31-én a következő születéseket, halálozásokat és házasságokat jelentették be: **Született:** Putin Mihálynak Gábor nevű fia. Vas Lajosnak Mária nevű leánya. Depold Ferencnek József nevű fia. Lávó Alajosnak József nevű fia. Hudy Ernőnek Anna nevű leánya. Izsák Adolfnak Ignác nevű fia. Barna Istvánnak Ferenc nevű fia. Czék Gusztávnak Katalin nevű leánya. Schütz Ernőnek Jenő nevű fia. Ehrenfeld Ignácnak Miklós nevű fia. Dr. Kelle Gyulának Mária nevű leánya. Herbay Emilnek József nevű fia. — **Meghalt:** Hanga Mihály napszamos. Benjamin Sámuel házaló. Tódor Erzsébet magánzónó. Ágoston József tanuló, Koposák Péter cipésztanuló. Várfalvy Antalné magánzónó. Hunyady József ácssegéd. Csekó Lukács földmives. Domokos Mózes napszamos. Bedő László tanuló. — **Házasságot kötött:** Bonczos Gábor vendéglős Mikló Juliannával. Bedő István fékező Nágodi Lidiával. Szabó András kárpitos Balázs Lidiával. Csász István lakatos Zászló Herminával. Szilágyi Demeter szolga Oláh Annával. Knapp Frigyes zenész Mátéffy Ilonával. Hesz Jenő hivatalnok. Vatián Annával. Toponi Kornél lakatos Matusz Máriával. Pullits László százados Barbini Carlottával. Inári István gépszereelő Pelle Máriával. Simon György lakatos Pócsai Erzsébettel. Ágoston Zsigmond hivatalnok Nagy Ilonkával.

— Harminc százalékkal olcsóbb lett a gyermekkocsi a Fischer Nagy Áruház Gyáriaktárában Aradon, Szabadság-tér 12. szám alatt, ahol a legelegánsabb, legfinomabb és a legnagyobb választék található.

— Neptun strand-fürdő, modern berendezés, nap- és lég-fürdők. Uszoda uraknak és hölgyeknek. Nyitva szeptember végéig. 3571

RÖZGASZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

A tőzsdetanács határozatához képest az értéktőzsde egyelőre zárva marad, a gabonátőzsde szombatig szintén nem működik.

Peloida overkessző:
Rudnyánszky Endre.

NYILTTER.*

Császárfürdő Budapest. — Nyári és téli gyógyhely, a magyar Irgalmasrend tulajdona. Elsőrangú kénas hővízű radioaktiv gyógyforrások; modern berendezésű gőzfürdő, kényelmes iszapfürdők, iszapboregatások, uszodák, külön hölgyek és urak részére. Török-, kő- és márvány-fürdők; hő- és szénasavas- és villamos-víz-fürdők. A fürdők kitűnő eredménnyel használnak főleg csúszos bántalmaknál és idegbajok ellen. Ivó-kúra a légzőszervek hurutos esetekben s alatti pangásoknál. 200 kényelmes lakosztoba. Szolid kezelés, jutányos árak. Gyógy- és zönedj nincs. Prospektus ingyen és bérmentve küld. 9201. Az igazgatóság.

IGLÓFÜRED

gyógyfürdő (Szepesmegye)

vasuti állomás: Igló. (Automobiljárat.) Gyönyörű fekvéssel, fenyvesekkel körülvéve, teljesen védett fekvésű hely. Elsőrendű vizgyógyintézet az összes fizikai gyógyító eljárásokra. Inhalatórium, szénasavas fürdők, fekvőcsarnok, hízalókúra stb. Szórakozásokról gondoskodva. Kitűnő konyha. Fürdőorvos Dr. Lorenz Hugó. Árak mérsékelték. Tájékoztató leírást (prospektust) kívánatra küld. Iglófürdő gondnoksága. 9257

* Az ezen rovat alatt közölttekért nem vállalunk felelősséget.

Kereskedők figyelmébe!!!

Gyári jegyzés szerint fedezheti csokoládé és cukorka szükségletét.

Raktáron vannak: Kugler-, Heller-, Fürth- és Manner-árak. 4347

GÁBOR MIKLOS ARAD,
Andrássy-tér 18. Salacz-utcai rész.

Telefon: 1059.

Hirdetmény.

Az Aradi és Csanádi Egyesült Vasutak Igazgatósága értesíti az érdekelt közönséget, hogy kitűnő minőségű honctői portland-cementjét a vasuti forgalom korlátozása dacára is akadály nélkül és prompt szállíthatja Aradra, saját vonalán levő összes állomásaira, Békéscsabára, az Alföldi első gazdasági vasut vonalán levő állomásokra ugy egész kocsirakományokban, mint kisebb mennyiségekben.

Arad, 1914. július 30.

4496

19280—1914. sz.

Hirdetmény.

A hadiszolgáltatásokról szóló 1912. évi LXVIII. törvénycikk alapján igénybevevett személyes szolgáltatásokért (7. §) járművekért és állatokért (10. §) gépjárművekért (11. §) a bevont galambokért (14. §) és az állatok elhelyezéseért (21. §) a m. kir. honvédelmi ministerium a következő térítéseket állapította meg:

A személyes szolgáltatásokért a következő térítések fizetnek: Orvos, Oxleveles technikus (mérnök), Állatorvos a IX. rang oszt. legalsó fokozatába tartozó havidíjasok pénzilletményei szerint. Betegápoló 8 korona. Betegápoló segéd 5 korona. Chauffeur (mechanikus gépész) 5 korona. Kalauz a szállítási eszközöknél 5 korona. Kovács a szállítási eszközöknél 5 korona. Fuvaros vagy máhás állatvezető 3 korona. Csoportvezető a vágómarha szállítmányoknál 5 korona. Vágómarha hajtsár 3 korona. Napszamos löveztető 3 korona.

A fogatos járművekért és állatokért a következő térítések fizetnek: Egy kétfogatu lófogatért 6 korona. Egy egyfogatu lófogatért 4 korona. Egy kétfogatu ökrös fogatért 5 korona. Két fejszerszámított hámoslóért 4 korona. Egy máhásállatért 2 korona. Egy hátaslóért 3 korona.

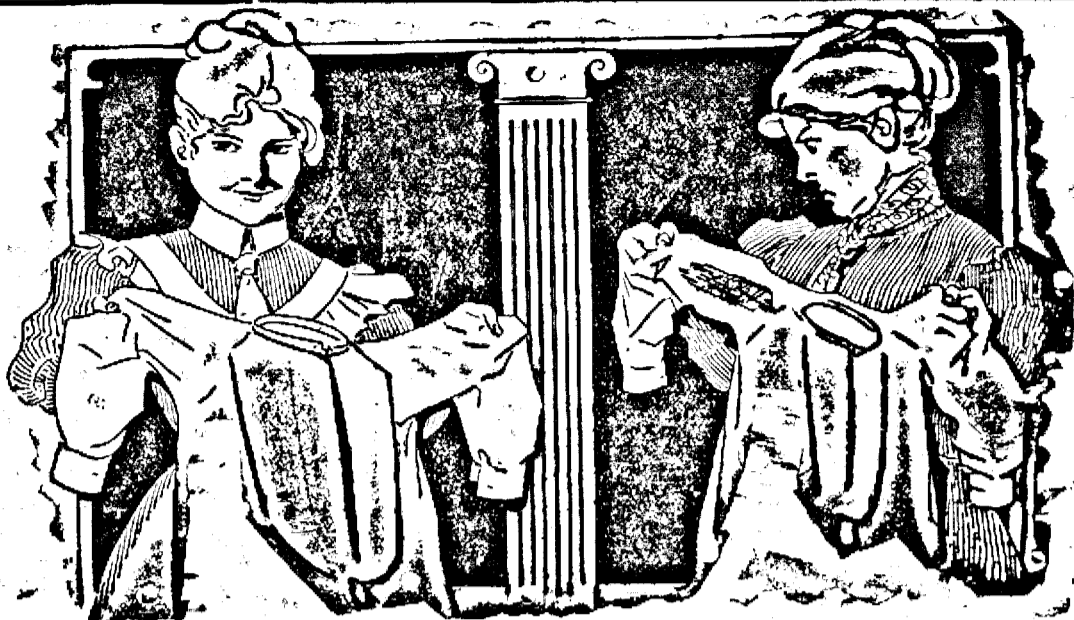
A gépjárművekért a következő napi térítések fizetnek: Egy motoroskerékért mellékkocsi nélkül 4 korona. Egy motoroskerékért mellékkocsival 5 korona. Egy kétülékes (beleértve a vezető ülését) személyszállító-automobilért 15 korona. Egy több üléses személyszállító-automobilért 20 korona. Egy autobuszért 30 korona. Egy teherszállító-automobilért és pedig 1500 kg.-ig terjedő raksúlylyal 25 korona. 1500 kg.-tól 3000 kg.-ig terjedő raksúlylyal 30 korona. 3000 kg.-nyi raksúlyon feül 35 korona. Szántó- vagy utimozdonyért, vagy más vontatógépért 40 korona. Egy kétkerekű pótkocsisért 5 korona. Egy négykerekű pótkocsisért 10 korona.

Az átvett galambok darabjéért kárpótlásul — amennyiben nem tilalom ellenére tartott galambokról van szó — 3 korona térítés fizetetik.

Egy marhának istállóban, pajtában, szinben vagy félfödél alatt való elhelyezéseért beállítási díj fejében naponként két fillér, egy juhna vagy más leszurásra való állatnak elhelyezéseért pedig 1 fillér fizetetik.

Arad, 1914. július hó 28.

A városi tanács.

Aki fehérneműjét szereti,
 csakis a szavatoltan tiszta **Schicht-szappant**
 használja.

Aki nem szereti fehérneműjét,
 közönséges, káros vegyszerek töltése által ol-
 csóvá tett szappan használata által tönkre teszi.

9505

A SCHICHT-SZAPPAN a „SZARVAS” jegyet és a „SCHICHT” nevet viseli.

A Schicht-szappan a legjobb, legkiadósabb és ennek folytán a legolcsóbb szappan. Tisztaságáért 25.000 koronával szavatolnak.

Ovakodjunk a fertőzésektől.

Az utca pora telve fertőző anyagokkal, a különféle betegségeket okozó csirákkal minők a tüdővész, a merevgörcs, a lépfene, a difteria a hagymáz stb. sporái. A mindennapi érintkezésben kivagyunk téve annak, hogy a különféle betegségeket okozó fertőző anyagokat kezünkön, orrunk nyákhártyájában haza hordjuk s azzal magunkat, s családunkat megfertőztetjük. Tudjuk, hogy a betegségek zömét bacteriumok okozzák s hogy az emberi körmök alatt az apró paraziták egész gyűjteménye tanyáz. Mind eme fertőzések ellen védekezhünk ha kezünket, arcunkat, orrunk nyákhártyáit naponta egy-kétszer **Szent Imre szappannal** vagy **Carboform szappannal** megmossuk.

Szent Imre szappan ára 70 fillér,
a Carboform szappan ára 40 fillér.

Ez utóbbit különös figyelmébe ajánljuk a szülőknek, tanítóknak, tanároknak, iskolák, ovodák, internátusok, hivatalok, kórházak vezetőségének. E szappan olcsóságánál fogva lehetővé teszi minden embernek, hogy magát és családját fertőzések ellen megóvja. Nagyobb vételeknél engedményeket adunk.

Dr. Földes és Hehs

pipere szappan és vegyészeti gyára ARAD.

Raktárak létesítése folyamatban.

Aradon, Földes K. és Hehs Vilmos
 gyógyszerháza.

Dinnye eladás nagyban.

Nagymennyiségben termelt délmagyarországi **édes sárga és görög dinnye waggonszámra kapható**

HIRSCHL HERMANN

nagybirtokosnál, **Tiszaszentmiklós. Torontál m.**

9288

18261—1914.

Hirdetmény

Közhírré tesszük, hogy a m. kir. földművelésügyi miniszter urnak erdőszítési és csemete nevelési jutalmakra vonatkozó 18230—1914. sz. pályázati hirdetménye a városi levéltárban közszemlére ki van téve s az a hivatalos órák alatt bárki által megtekinthető.

Arad, 1914. július 6.

A városi tanács

625—1914. végreh. szám.

Arverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a raudnitzi cs. kir. törvényszéknek 1913. évi C. II. 401/3. számú végzése következtében Dr. Vajda Jakab világosi ügyvéd által képviselt Fa J. S. Lowy és fia raudnitzi cég javára 682 korona 47 fillér s jár. erejéig 1914. évi március hó 4-én foganatosított biztosítási kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 1600 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: 8 drb. hordó nyilvános árverésen eladatik.

Ezen árverés a Kont Oskár 409 kor. 63 fillér és jár. iránti követelésből még hátralékos összeg erejéig is meg fog tartatni.

Mely árverésnek a világosi kir. járásbíró 1914-ik évi hátralékos V. 38/3. sz. végzése folytán

532 kor. 47 fillér tőkekövetelés, ennek végzés szerinti 6% kamatal, $\frac{1}{8}\%$ váltódij és eddig összesen 64 kor. 80 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig Pankota községben, végrehajtást szenvedő lakásán 1914. évi augusztus hó 14-ik napjának délutáni $\frac{1}{3}$ órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni. A helyszínére a községhezától lesz az indulás.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik. Kelt Világos, 1914. évi július hó 24. napján.

Thuránszky Sándor,

4490

kir. bír. végrehajtó.

528—1914. gsz. sz.

Hirdetmény.

A. f. évi augusztus hó 4-ére és következő napjaira hirdetett földbérleti árverést az árverési hirdetmény feltételeinek fenntartása mellett, f. évi augusztus hó 24-én szükség esetén következő napokra mindenkor reggel 8 órai kezdettel elhalasztjuk.

Arad, 1914. évi július 29.

A gazdasági szék.

HIKIL

MODERN MOSÓ SZER!

Hixil a legjobb mosószer a fehérnemű hófehérré való tisztítására, amellet enyhe és ártalmatlan a használatban. Kapható minden e szaknába vágó üzletben. Arad és vidéke képviselője: Szemző Armin áruügynöksége Arad.

Telefon 592. szám. Telefon 592. szám.

A Gambrinus tartja ma és mindennap

nagyvendéglő kerthelyiségében
(kedvezőtlen idő esetén a nagyteremben)

Koczás József karmester-igazgató
Budapestről 15 tagu társulatával
hangversenyeit.

Szíves pártfogást kér
Szalay Imre
vendéglős. 4423

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apró hirdetésekről:

Apró hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban József főherceg-ut 22. Acsev-palota. (Bejárat a Kosuth-szoborral szemben.) Telefon szám 151.

Az apró hirdetések díja a szavak száma szerint számítódik.

Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűkkel 8 fillér.

A legkisebb hirdetés 60 fillér. A vastagabb betűkkel kívánt szavak a kéziratban aláhúzással jelölendők.

Az apró hirdetések előre fizetendők.

A hirdetések este fél 6 óráig vétetnek fel.

Vidékről az apró hirdetések postautalványon küldendők — a szelvényen a szöveg elír — avagy levélbélyegeken.

A hirdetést a kiadóhivatal kívánatra díjtalanul megszerkeszti.

Azon apróhirdetésekre vonatkozó tudnivalók, ahol a hirdetés mellett: „Bővebbet, vagy cím a kiadóban” áll, közelebbi adatok olvashatók az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalának előcsarnokában elhelyezett táblán.

OKTATÁS.

Engel

Kereskedelmi szaktanfolyama. Könyvvitel. Gépirás Gyorsírás. Levelezés. Keresk. számtan és irodai munkálatok. F. évi aug. 8-án új párhuzamos tanfolyamok veszik kezdetüket. Alapos gyakorlati oktatás keresk. és ügyvédi irodák részére. Mérsékelt tandíj. Díjtalan állásközvetítés. Lázár Vilmos-utca 2. sz. Földes-palota mellett. 4498

KIADÓ LAKÁS.

Két szobás

ndvari lakás előszobával kiadó. Tökölly-tér 4. sz. 4471

Kiadó lakás.

Batthyány-u. 23. sz. alatt I. emeleten egy négyszobás utcai lakás azonnal kiadó. Bővebbet Batthyány-utca 87. sz. alatt. 4489

Egy

csinosan butorozott külön bejáratu, kétablakos utcai szoba kiadó, Ernyei Gyulánál Csernovics Réter-utca 2. sz. 4494

3 szobás lakás

tartozékaival, 1-2 utcai nagy szoba butorral vagy anélkül, 1 udvari szoba butorral vagy anélkül azonnal kiadó. Nádor-utca 14. házmester. 4499

LAKÁST KERESNEK.

Diskrét

bejáratu olcsó szobát keresek ár-megjelöléssel írásbeli ajánlatokat „2000” jellegre a kiadó továbbít. 4497

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Elsőrendű

gyepszóna házhoz szállítva kisebb tételekben eladó. Arad, postafiók 168. 4484

ÜZLETEK.

Keresek

jómeneteli üzletet vidéken házzal, italmérési joggal megvételre. Cím Gonda Miksa, Arad, Határ-utca 16. 4476

KÜLÖNFÉLE.

Emir.

Körömfényesítő por, jobb minden eddiginél a körömet azonnal tükör fényessé teszi ára 70 fillér, kapható mindenhol. Dr. Földes és Hehs pipere szappan és vegyészeti gyára Aradon. 1224

Carboform szappan.

Olcsó, tökéletes, fertőtlenítő szappan ára 40 fillér. Készíti Dr. Földes és Hehs pipere szappan és vegyészeti gyára Arad, kapható mindenhol. 1224

Hehs-féle

Vasaschinabor. Szuverén szer vér-szegénység, sápkor, szédülés a vérszegénységből eredő idegbajok, idegrohamok, étvágytalanság, gyomor-bántalmak, láz, általános gyöngegség ellen páratlan vérképző és vérjavító, biztos óvszer malárikus fertőzések és infekciókból eredő megbetegedések ellen úgy felnőtteknek, mint gyermekeknek. Ára 2 korona 40 fillér. Készíti: Hehs Vilmos gyógyszer-tára Aradon, Batthyány-utca. 5180

Veszek

vagy más tárgyra átcserelek: zálogéldulákat, tört aranyat és ezüstöt, gyémántot és brilliáns tárgyakat

Deutsch Izidor

írás és ékszerész

Weltzer J.-utca, Misaorta-palota
Telefon 438. szám. 2038

Arad legnagyobb óra- és ékszer-raktára. Olcsó bevásárlási forrás.

Első Aradi Orthodox Szalámigyár

Herskovits Dezső és Társa
Arad, Boros Béni-tér 11. szám.

Telefon szám 820. Sürgöny-cím: Szalámigyár Arad.

Ajánljuk kitűnő minőségű szalámi, kolbász, hideg felvágott, füstölt hús készítményeinket a legjutányosabb árak mellett. Vidéki megrendelések azonnal eszközöltetnek. Árjegyzék ingyen és bérmentve. 3775

Finom illatu

„Eau de Cologne“

(Kölni víz) 3873

1 literes üveg	K. 7.—
1/3	3.50
1/4	2.—
1/10	1.—
1/20	—70

„Angyal“ Drogeria

Török Andor és Társa
Arad, Andrassy-tér 20.

Költözködők figyelmébe!

Villamos világítási berendezéseket csillárokkal együtt, kedvező feltételek mellett szerel és szállít 3881

Koch Dániel

Arad, Deák Ferenc-utca 42. sz.

518—914. g. sz.

Árlejtségi hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke az 1914/1915. évadra szükséges tüzfűtés-fűrészelése iránt folyó év augusztus hó 10-én d. e. 10 órakor árlejtsést tart.

Bánatpénzül leteendő 100 kor. készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árlejtsésen részt venni csak írásbeli ajánlatokkal lehet.

Az írásbeli ajánlatok lezártan nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtsési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtsési feltételek a gazdasági tanácsnok úrnál az árlejtsést

megelőzőleg is megtekinthetők. Arad sz. kir. város gazdasági széke az 1914. évi július hó 25-én tartott üléséből.

A gazdasági szék.

4244—1914. szám.

Hirdetmény.

Mindazon helybeli tisztelt kereskedő és iparos urak, kik az aradi gör. kel. román teológiai szeminárium, tanító-képezdel alumniumi és leányiskolai internatusi növendékek részére az 1914/15. tanév alatt szükségeltető marhahus, sertéshus, zsír, szalonna, továbbá liszt, kenyér, főzelék, fűszeranyagokat és tejet óhajtanak szállítani, erre vonatkozó írásbeli ajánlataikat folyó évi augusztus hó 10. napjáig az aradi gör. kel. román Szentszékekhez benyújtani szíveskedjenek.

Arad, 1914. évi július hó 27.

Az aradi gör. kel. román Szentszék.

4498

Kalmár József

villanyszerelő

Arad, Salacz-utca 2. sz.
Telefon 242. Telefon 242.

Ajánlja

költözködők figyelmébe: villamos világítási berendezéseket, villamos csengő- és telefon berendezéseket s minden e szakmába vágó munkát. Pontos és gyors munka. 481

Raktáron tart:

villamos csillárokat, villamos fűződényeket, villamos vasalókat, villamos hajsütő vasakat, Wolfram lámpákat és mindennemű villamos cikket.

517—1914. g. sz.

Vh.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a Pöstenberg és Kápolna-utcának Sohne-csatornával való ellátása iránt folyó év augusztus hó 10-én d. e. 10 órakor árlejtsést tart.

Kikéltási-ár: 6320 korona, csak együttes ajánlat tehető.

Bánatpénzül leteendő a kikéltási ár 5%-a készpénzben, vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árlejtsésen részt venni csak írásbeli ajánlatokkal lehet.

Az írásbeli ajánlatok lezártan nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtsési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtsési feltételek a gazdasági tanácsnok úrnál az árlejtsést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági széke az 1914. évi július hó 25-én tartott üléséből.

A gazdasági szék.